

Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2009.- 2010.gadu

I. MINISTRU KABINETA PĀRSTĀVJA STARPTAUTISKAJĀS CILVĒKTIESĪBU INSTITŪCIJĀS DARBĪBAS VIRZIENI

1. Ziņojums ir iesniegts atbilstoši Ministru kabineta 1998.gada 17.marta noteikumos Nr.92 "Noteikumi par Ministru kabineta pārstāvēšanu starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās" 9.punktam.
2. Saskaņā ar Ministru kabineta 1998.gada 17.marta noteikumiem Nr.92 "Noteikumi par Ministru kabineta pārstāvēšanu starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās", Ministru kabineta pārstāvim (turpmāk - Pārstāvis) ir trīs galvenie uzdevumi¹:
 - pārstāvēt Ministru kabineta² intereses Eiropas Cilvēktiesību tiesā (turpmāk – Tiesa);
 - pārstāvēt Ministru kabineta intereses Apvienoto Nāciju Organizācijas (turpmāk – ANO) specializēto procedūru ietvaros;
 - nodrošināt nacionālo ziņojumu par Latvijai saistošo starptautisko daudzpusējo līgumu izpildi sagatavošanu, iesniegšanu un aizstāvēšanu starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās.
3. 2009.-2010.gadā Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās birojā (turpmāk - Birojs) strādāja 6 darbinieki (ieskaitot pārstāvi).
4. Ziņojumā apkopotā statistika, tabulas un grafiki attiecināma uz sūdzībām un iesniegumiem laika posmā no 2009.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 31.decembrim, savukārt atsevišķi punkti atsaucas uz jaunākajiem faktiem par lietu virzību Tiesā un ANO, kas notikuši līdz 2011.gada 30.jūnijam.

II. MINISTRU KABINETA INTEREŠU PĀRSTĀVĪBA EIROPAS CILVĒKTIESĪBU TIESĀ

5. Pārstāvēt Ministru kabineta intereses Tiesā, pārstāvis:
 - a. seko Tiesas tiesvedībā saņemtajiem un Latvijas valdībai nosūtītajiem iesniegumiem³ pret Latviju un Tiesas noteiktajos termiņos dara zināmu un aizstāv valdības viedokli, pirms tam konsultējoties ar atbildīgajām valsts institūcijām;

¹ Ministru kabineta 1998.gada 17.marta noteikumu Nr.92 "Noteikumi par Ministru kabineta pārstāvēšanu starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās" 4.punkts.

² Termins "Ministru kabinets" tiek lietots, apzīmējot valsts institūciju, kamēr termins "valdība" tiek lietots attiecībā uz izpildvaru kopumā.

³ **Iesniegums** ir dokuments, kuru iesniedzējs nosūta Tiesai ar **sūdzību** izklāstu. Vienā iesniegumā var izklāstīt vairākas sūdzības, tādēļ sūdzību skaits pārsniedz iesniegumu skaitu. Uz iesniegumu pamata ierosina **lietu**. Vienā lietā var tikt apvienoti vairāki iesniegumi, tādēļ lietu skaits var būt mazāks par iesniegumu skaitu.

AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 09-10 gadu”.

- b. sniedz atbildes valdības vārdā uz jebkuriem citiem Tiesas uzdotajiem jautājumiem Tiesas noteiktajos termiņos;
- c. sagatavo un iesniedz Ministru kabinetam apstiprināšanai ziņojumu par ieteicamo valdības nostāju lietā³ gadījumos, kad ir nepieciešams pieņemt lēmumu par mierizlīgumu, kad Tiesa pieņem lēmumu par lietas pieņemšanu izskatīšanai pēc būtības, kad Tiesa lietā nozīmējusi mutisko noklausīšanos, kad Tiesa lietā pieņēmusi valdībai nelabvēlīgu spriedumu un kad ir nepieciešams norīkot *ad hoc* tiesnesi lietā;
- d. nodrošina Tiesas nolēmumu tulkošanu un publicēšanu, atsevišķos gadījumos pēc Tiesas lūguma arī valdības komentāru tulkošanu, iesaka un koordinē veicamos individuālos (kompensācijas izmaksa un tiesību aizskāruma rezultātā zaudēto tiesību atjaunošana) un vispārējos pasākumus (pasākumu veikšana, lai līdzīgi pārkāpumi neatkārtotos nākotnē) Tiesas sprieduma izpildei;
- e. ziņo Eiropas Padomes Ministru vietnieku komitejai (turpmāk – EPMVK) par Tiesas spriedumu izpildes gaitu.

II.1 Tiesas reforma

6. Jau vairākus gadus notiek darbs pie Tiesas reformas, jo tā vairs nespēj tikt galā ar pieaugošo saņemto iesniegumu skaitu. 2010. gada 31.decembrī Tiesā izskatīšanā atradās 139 630 iesniegumu. Salīdzinājumā ar citām Eiropas Padomes (turpmāk – EP) dalībvalstīm, pret Latviju iesniegto iesniegumu skaits ir salīdzinoši neliels (ap 0,5% no visiem Tiesā saņemtajiem iesniegumiem).
7. Lai novērstu problēmu, tika izstrādāts un 2004. gadā atvērts parakstīšanai Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk - Konvencijas) 14. protokols, kas stājās spēkā 2010. gada 1. jūnijā, 3 mēnešus pēc Konvencijas 14.protokola ratificēšanas Krievijā.
8. Ar Konvencijas 14.protokola stāšanos spēkā tiek ieviestas izmaiņas trīs galvenajās sfērās:
 - Tiek pastiprināta iesniegumu filtrēšanas sistēma Tiesā attiecībā uz tiem iesniegumiem, kas ir acīmredzami nepieņemami;
 - Tiek ieviests jauns pieņemamības kritērijs attiecībā uz sūdzībām, kurās iesniedzēja tiesībām nav nodarīts būtisks kaitējums (Konvencijas 35.pants);
 - Tiek ieviesti pasākumi, kas palīdzēs efektīvāk izskatīt tipveida sūdzības/lietas, kas skar sistēmas problēmu konkrētā valstī.
9. Papildus, ir mainījies Konvencijas atsevišķu pantu teksta formulējums. Galvenie grozījumi ir sekojoši:
 - Tiesnešu ievēlēšana (Konvencijas 23.pants) – tiesneši tiek ievēlēti uz 9 gadiem, tiesnešus nevarēs pārvēlēt uz vēl vienu termiņu. Grozījumu mērķis – palielināt tiesnešu neatkarību un objektivitāti.

- Viena tiesneša tiesas sastāvs (Konvencijas 27.pants) – tiesnesis vienpersoniski var noraidīt iesniegumus, kas ir nepieņemami izskatīšanai vai svītrojami. Šāda veida sastāvā nevar tikt noraidīti iesniegumi pret to valsti, no kuras ir ievēlēts pats tiesnesis.
- Trīs tiesnešu komiteja (Konvencijas 28.pants) – attiecībā uz acīmredzami izskatīšanai pēc būtības nepieņemamiem iesniegumiem komiteja var vienbalsīgi pieņemt lēmumu par sūdzības noraidīšanu izskatīšanai pēc būtības, vai arī attiecībā uz sūdzībām, kas skar jautājumus par kuriem ir labi izstrādāta Tiesas judikatūra, komiteja vienbalsīgi var lemt par sūdzību pieņemamību tālākai izskatīšanai, kā arī par sūdzību būtību, pieņemot spriedumu. Šajās komitejās nav obligāta prasība piedalīties arī tiesnesim no valsts, pret kuru ir iesniegta sūdzība. Tomēr atsevišķos gadījumos ir paredzēta iespēja tiesnesi no valsts, pret kuru ir iesniegta sūdzība, iekļaut komitejas sastāvā.
- Lēmumi par sūdzību pieņemamību un būtību turpmāk tiks pieņemti kopā (t.s. vienkāršotais process), un tikai atsevišķos izņēmuma gadījumos lēmumi tiks pieņemti atsevišķi.
- Mierizlīgumi (Konvencijas 39.pants) – tiek veicināta mierizlīgumu slēgšana procesa sākumstadijā, it īpaši attiecībā uz tipveida sūdzībām, kā arī Tiesas lēmumu par mierizlīgumu izpildes uzraudzība tiek nodota EP MVK.⁴

9. Konvencijas 14.protokols atrisina dažas Tiesā pastāvošās problēmas, taču jau protokola pabeigšanas brīdī 2004. gadā bija skaidrs, ka ar piedāvātajiem pasākumiem nepietiks. Tāpēc 2005. gadā atbildīgajai EP komitejai tika uzdots meklēt tālākus situācijas risinājumus. 2010. gada februārī EP priekšsēdētājvalsts Šveice rīkoja ministru konferenci, kurā tika pieņemts rīcības plāns dalībvalstīm, EP un Tiesai par nepieciešamajiem pasākumiem Tiesas situācijas uzlabošanai.⁵ Latvija citu starpā izteica priekšlikumus rūpīgi izziņāt 14. protokola efektivitāti pirms spert nākamās reformas soļus, aicināja Tiesu izstrādāt vadlīnijas iesniedzējiem par pieņemamības kritērijiem (kas uzlabotu procesa kvalitāti) un reformēt Tiesas spriedumu uzraudzības procedūru. Jāatzīmē, ka visi Latvijas priekšlikumi pēc būtības ir ņemti vērā.

10. 2011. gada aprīlī notika EP priekšsēdētājvalsts Turcijas rīkota Interlākenas procesa turpinājuma konference Izmirā (Turcija), kurā notika politiska diskusija gan par esošo reformu procesa gaitu, gan par turpmākajiem reformas soļiem. Konferences rezultātā tika pieņemta deklarācija, kurā tika uzstādīti galvenie mērķi turpmākajam Interlākenas procesa turpinājuma posmam – izvērtēt Konvencijas 14.protokola darbības efektivitāti un uzsākt reformu rezultātus, kā arī dot impulsus turpmākai reformas gaitai.⁶

⁴ Pilns Konvencijas teksts ar 11. un 14.protokolu veiktajiem labojumiem, t.sk. latviešu valodā ir pieejams:

<http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Basic+Texts/The+Convention+and+additional+protocols/Protocol+No.+14/>

⁵ Interlakenas konferences materiāli pieejami:

<http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/topics/eu/euroc/chprce/inter.html>

⁶ Izmiras konferences materiāli pieejami:

http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/conferenceizmir/default_EN.asp?AMpiel_23082011

Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba paskats par 09-10 gadu”.

11. Interlākenas procesa gaitas uzraudzīšana nodota EPMVK, sekojot līdzī iepriekšminētajās konferencēs pieņemto politisko deklarāciju izpildei. Daļa no praktiski veicamajiem darbiem ir nodota valdību ekspertu darba grupām, savukārt dalībvalstīm līdz 2011.gada beigām jāsniedz ziņojumi par uzsākto reformu ieviešanu un efektivitāti nacionālajā līmenī.
12. Papildus iepriekšminētajam jau tuvākajā nākotnē tiek plānota Eiropas Savienības pievienošanās Konvencijai, kas atstās ievērojamu ietekmi uz Tiesas darbu.⁷

II.2. Iesniegumu un sūdzību dinamika Tiesā

11. Saskaņā ar Tiesas apkopotiem statistikas datiem 2009.gadā Tiesā no Latvijas tālākai izskatīšanai ir nodoti 326 iesniegumi, savukārt 2010.gadā - 271 iesniegums⁸. Savukārt no jau reģistrētajiem iesniegumiem (arī par iepriekšējiem gadiem) 2009.gadā ir noraidīti 481 iesniegums, savukārt 2010.gadā - 273 iesniegumi (skatīt Tabulu Nr.1). Kopā 2009.gada 31.decembrī Tiesā izskatīšanu gaidīja 579, bet 2010.gada 31.decembrī - 572 pret Latviju iesniegti (arī iepriekšējos gados) un reģistrēti iesniegumi. Secināms, ka iesniegumu no Latvijas uzkrājums Tiesā pēdējo divu gadu laikā nav būtiski samazinājies. Līdzīga situācija vērojama arī attiecībā uz iesniegtajiem iesniegumiem pret Lietuvu un Igauniju (skatīt Tabulas Nr.2 un Nr.3)
12. Kopš Konvencijas stāšanās spēkā attiecībā uz Latviju 1997.gada 27.jūnijā, līdz 2010.gada 31.decembrim Biroja lietvedībā valdības komentāru sniegšanai no Tiesas kopā bija saņemtas 215 lietas. No tiem 35 %, jeb 75 lietas valdības komentāru sniegšanai nosūtītas pēdējo divu gadu laikā (skatīt Tabulu Nr.4). Savukārt, 2011.gada pirmajā pusgadā saņemtas 17 jaunas lietas. Līdz ar to prognozējams, ka Latvijas valdības komentāriem nosūtīto lietu skaits nesamazināsies arī 2011.gadā.
13. No augstāk minētajām 215 lietām uz 2010.gada 31.decembri 90 lietās tiesvedība bija pabeigta:
 - 7 lietās pieņemta EPMVK galīgā rezolūcija (skatīt arī šī ziņojuma 41.rindkopu),
 - 5 lietās pieņemtajos spriedumos pārkāpums nav atzīts, līdz ar to nav nepieciešams uzraudzīt sprieduma izpildi⁹,
 - 24 lietas noraidītas kā nepieņemamas tālākai izskatīšanai pēc būtības (skatīt arī šī ziņojuma 24.rindkopu),
 - 23 lietas ir svītrotas no Tiesā izskatāmo lietu saraksta, jo sūdzību iesniedzēji ir miruši, pazuduši vai nevēlas tālāk uzturēt savu sūdzību (skatīt arī šī ziņojuma 26.rindkopu),

⁷ http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/hrpolicy/CDDH-UE/CDDH-UE_documents_en.asp

⁸ Ziņojumi pieejami:

<http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Reports+and+Statistics/Reports/Annual+Reports/>

⁹ “*Ždanoka pret Latviju*” (iesniegums Nr.58278/00), Tiesas Lielās palātas 2006.gada 16.marta spriedums; “*Sisojeva un citi pret Latviju*” (iesniegums Nr.60654/00), Tiesas Lielās Palātas 2007.gada 17.janvāra spriedums; “*Broka pret Latviju*” (iesniegums Nr.70926/01), Tiesas 2007.gada 28.jūnija spriedums, „*Zavoloka pret Latviju*” (iesniegums Nr.58447/00), Tiesas 2009.gada 7.jūlija spriedums, un „*Kononovs pret Latviju*” (iesniegums Nr.36376/04), Tiesas 2010.gada 17.maija spriedums.

AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 09-10 gadu”.

- 19 lietās bija pieņemts Tiesas lēmums par mierizlīgumu, kas ticis izpildīts (skatīt arī šī ziņojuma 27.rindkopu),
 - 12 lietās (skatīt arī šī ziņojuma 27.rindkopu) Tiesa bija pieņēmusi lēmumu par lietas svītrošanu no Tiesā izskatāmo lietu saraksta pēc valdības vienpusējās deklarācijas iesniegšanas.¹⁰
14. Savukārt Biroja aktīvajā lietvedībā uz 2010.gada 31.decembri atradās 125 lietas, no kurām:
- 30 lietās Tiesas pasludinātais spriedums bija stājies spēkā, bet galīgā rezolūcija par sprieduma izpildi pagaidām vēl nav tikusi pieņemta. No šīm lietām 3 lietās Latvija bija iesaistījusies trešās puses statusā,
 - 3 lietās Tiesas Palātas pasludinātie spriedumi vēl nebija stājušies spēkā¹¹,
 - 1 lietā bija pieņemts lēmums par vienpusējās deklarācijas apstiprināšanu attiecībā uz daļu no iesniedzēja sūdzībām, kamēr par pārējām sūdzībām tiesvedības process tika turpināts,
 - 91 lieta atradās tiesvedības procesā Tiesas Palātas/Komitejas līmenī.
15. Tā kā iesniedzēji visbiežāk sūdzas par vairākiem iespējamiem Konvencijas vai tās protokolu pantu pārkāpumiem, Tiesa jau sākotnējā stadijā izvērtē visu sūdzību³ pamatotību, daudzas no iesniedzēju sūdzībām noraida kā nepamatotas un valdībai lūdz komentārus tikai par atsevišķām sūdzībām. Vidēji valdības komentāriem Tiesa nosūta aptuveni 50 % no iesniedzēju sākotnējām sūdzībām, 2009. – 2010.gadā vidēji 34% no iesniedzēju sākotnējām sūdzībām tika nosūtītas valdības komentāru sniegšanai. Tabulā Nr.5 redzama noraidīto sūdzību dinamika stadijā, kad iesniegums tiek nosūtīts valdības komentāru sniegšanai.
16. Tabulā Nr.6 ir sniegts to sūdzību apkopojums, kuras nosūtītas valdībai komentāru sniegšanai. Ņemot vērā, ka gandrīz visās saņemtajās lietās sūdzību iesniegušī persona uzskata, ka pārkāpti vairāki Konvencijas vai tās protokolu panti, tabulā viens un tas pats iesniegums var parādīties attiecībā uz vairākiem Konvencijas vai tās protokolu pantiem. Turklāt jāņem vērā, ka sūdzības par iespējamiem Konvencijas 13.panta un 14.panta pārkāpumiem vienmēr ir saistītas ar sūdzību arī par kādu citu Konvencijas vai tās protokolu pantu.
17. Vērtējot 2009.gadā un 2010.gadā valdības komentāriem nosūtīto sūdzību specifiku, konstatējamas pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, kas daļēji izskaidrojamas ar Tiesas pieņemto iekšējo lēmumu vispirms izskatīt tās lietas, kas saistītas ar sūdzībām par personas dzīvības vai fiziskās neaizskaramības apdraudējumu:
- ļoti strauji pieaudzis saņemto sūdzību attiecībā uz iespējamiem Konvencijas 3.panta pārkāpumiem skaits par uzturēšanās apstākļiem slēgta tipa iestādēs,

¹⁰ Vienpusējā deklarācija tiek iesniegta, ja puses nav spējušas panākt mierizlīgumu. Vienpusējā deklarācijā valsts atzīst pārkāpumu, piedāvā atlīdzības apmēru un lūdz Tiesu "svītrot" lietu no skatāmo lietu saraksta saskaņā ar Konvencijas 37.panta 1.punkta c) apakšpunktu. Ja Tiesa uzskata, ka piedāvātās atlīdzības apmērs ir pietiekošs, lai kompensētu Konvencijā garantēto tiesību pārkāpumus, tā pieņem nolēmumu par procesa izbeigšanu lietā un lietas svītrošanu. Minētajam skaitlīm netiek pieskaitīts Tiesas 2010.gada 25.maija lēmums lietā „*Epnors -Gefnors pret Latviju*”, jo šajā lietā tiesvedības process vēl turpinās (skatīt 22., 26.rindkopas zemāk).

¹¹ “*Bazjaks pret Latviju*” (iesniegums Nr. 71572/01), Tiesas 2010.gada 19.oktobra spriedums; “*Marina pret Latviju*” (iesniegums Nr.46040/07), Tiesas 2010.gada 26.oktobra spriedums, un “*Jasinskis pret Latviju*” (iesniegums Nr.45744/08), Tiesas 2010.gada 21.decembra spriedums.

AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 09-10 gadu”.

medicīnisko aprūpi un tās kvalitāti slēgta tipa iestādēs, fizisko izturēšanos, t.sk. vardarbību no tiesībsargājošo darbinieku puses un šādu gadījumu izmeklēšanas efektivitāti (skatīt Tabulu Nr.7);

- tāpat kā iepriekšējos gados daudz sūdzību tiek saņemts par tiesību uz taisnīgu tiesas procesu iespējamiem pārkāpumiem (Konvencijas 6.pants), un tiesībām uz personisko brīvību un drošību (Konvencijas 5.pants) vēl iepriekš spēkā esošā Latvijas Kriminālprocesa kodeksa ietvaros¹², tomēr šobrīd arvien vairāk sūdzības skar arī posmu, kad spēkā bija stājies jaunais Kriminālprocesa likums. Salīdzinoši ar iepriekšējiem gadiem ir pieaudzis sūdzību par iespējamiem Konvencijas 6.panta pārkāpumiem skaits attiecībā uz procesuāliem pārkāpumiem tiesvedības procesa laikā Augstākajā tiesā. To apliecina divi konstatētie pārkāpumi 2009.gadā pasludinātajos spriedumos¹³, kā arī pēdējo gadu laikā valdības komentāriem nosūtīto sūdzību specifika;
- Latvijas valdības komentāriem tiek nosūtītas specifiskas sūdzības par līdž šim pret Latviju neskatītiem jautājumiem (bērnu pārrobežu nolaupīšana, nelikumīga orgānu un audu izņemšana, tiesības uz dzīvību un valsts pienākums efektīvi izmeklēt nāves gadījumus, medicīniskā aprūpe brīvības atņemšanas iestādēs ar vīrushepatītu C un HIV inficētām personām, kā arī pats inficēšanas fakts, policijas veikto kratīšanu kriminālprocesa ietvaros veids un pamatotība).

18. No visām aktīvajām lietām¹⁴, dalot tās pēc nozarēm, Biroja lietvedībā 2010.gada 31.decembrī atradās 65 iesniegumi par iespējamiem cilvēktiesību pārkāpumiem kriminālprocesa ietvaros, 12 iesniegumi civilprocesa ietvaros, un 14 iesniegumi administratīvā procesa ietvaros. Tabulās Nr.8-10 ir apkopotas raksturīgākās sūdzības aktīvajā tiesvedībā esošajās lietās katrā tiesību nozarē uz 2010.gada 31.decembri.

II.3. Tiesas lēmumi un lietu izskatīšana

19. Pēdējo gadu laikā lielākā daļa no iesniegtajiem iesniegumiem Tiesā tiek izskatīti saīsinātajā procesā kas līdztekus ar Konvencijas 14.protokola stāšanos spēkā ir mainījis pieņemto Tiesas nolēmumu proporciju. Šobrīd Tiesā tiek pieņemti arvien mazāk lēmumi par sūdzību pieņemšanu izskatīšanai pēc būtības. Tā vietā Tiesa pieņem spriedumus vai daļējus lēmumus par sūdzību (ne)pieņemamību izskatīšanai pēc būtības. Līdz ar to Tiesas pieņemto lēmumu veidi ir dažādojušies jo ar daļējiem lēmumiem tiesvedības process attiecībā uz atsevišķām sūdzībām var noslēgties, bet uz citām turpināties (skatīt Tabulu Nr.11).

Daļējie lēmumi par sūdzību (ne)pieņemamību izskatīšanai pēc būtības.

20. 2010.gadā pieņemti 4 daļējas pieņemamības lēmumi, daļu no iesniedzēju iesniegumos minētajām sūdzībām noraidot, savukārt atlikušās sūdzības tika nosūtītas valdības komentāru sniegšanai (skatīt Tabulu Nr.11).

¹² Latvijas Kriminālprocesa kodekss zaudēja spēku 2005.gada 30.septembrī.

¹³ Skatīt zemāk 38.rindkopu attiecībā uz lietām „Andrejeva pret Latviju” un „Jeronovičs pret Latviju”.

¹⁴ Skatīt arī šī ziņojuma 14.rindkopu - lietas, kur Tiesa nav pieņēmusi spriedumu, kas stājies spēkā, vai lēmumu par mierizlīgumu, sūdzības noraidīšanu kā neatbilstošu tālākai izskatīšanai vai svītrosānu. AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 09-10 gadu”.

21. 2009.gadā Tiesa pieņēma lēmumu par sūdzību pieņemšanu tālākai izskatīšanai pēc būtības attiecībā uz iesniedzēja sūdzībām par Konvencijas 3.pantu un 6.panta 1.punktu lietā "*Jeronovičs pret Latviju*"¹⁵. Ar šo pašu lēmumu V.Jeronoviča sūdzības par Konvencijas 3.pantu 5.panta 5.punktu, 6.panta 1.punktu, 13.pantu un 14.pantu (fiziskā izturēšanās no policijas darbinieku puses, kā arī attiecīgo sūdzību izmeklēšanas efektivitāte, juridiskās palīdzības un tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamība zaudējumu atlīdzības pieteikuma noformēšanai, tiesvedības ilgums krimināllietā, kā arī efektīvas tiesiskās aizsardzības trūkums) tika svītrotas, tā kā Latvijas valdība attiecībā uz šīm sūdzībām bija iesniegusi Tiesā vienpusējo deklarāciju. Savukārt atlikušās iesniedzēja sūdzības tika noraidītas kā nepieņemamas tālākai izskatīšanai pēc būtības.
22. Savukārt 2010.gadā līdzīgs lēmums tika pieņemts lietā *Epnors – Gefnors pret Latviju*¹⁶, kurā Tiesa pieņēma tālākai izskatīšanai pēc būtības iesniedzēja sūdzības par Konvencijas 3.pantu un 8.pantu, kā arī noraidīja kā neatbilstošu tālākai izskatīšanai pēc būtības sūdzību par Konvencijas 6.panta 1.punktu. Ar šo pašu lēmumu A.Epnora - Gefnora sūdzības par Konvencijas 5.panta 3.punktu (pirmstiesas apcietinājuma ilgums) tika svītrotas, tā kā Latvijas valdība attiecībā uz šīm sūdzībām bija iesniegusi Tiesā vienpusējo deklarāciju.
23. Savukārt lietā „*J.Dmitrijevs pret Latviju*”¹⁷ Tiesa noraidīja valdības iesniegto vienpusējo deklarāciju un pieņēma tālākai izskatīšanai pēc būtības iesniedzēja sūdzības par Konvencijas 3.panta, 13.panta un 6.panta 1.punkta iespējamiem pārkāpumiem.

Lēmumi par sūdzību noraidīšanu tālākai izskatīšanai pēc būtības

24. Laikā no 2000.gada līdz 2010.gada beigām, Tiesa ir atzinusi par nepieņemamām izskatīšanai pēc būtības 24 lietas, kas bija nosūtītas valdības komentāru sniegšanai. Tādējādi šī lietas var pielīdzināt tām lietām, kurās Tiesa, pasludinot spriedumu neatzīst Konvencijas pārkāpumu/s. 2009.gadā Tiesa pieņēma lēmumus par sūdzību noraidīšanu izskatīšanai pēc būtības, savukārt 2010.gadā lēmumi par sūdzību noraidīšanu pieņemti 5 lietās:
 - Lietā „*Ruža pret Latviju*”¹⁸, iesniedzēja sūdzība par sniegtās medicīniskās aprūpes kvalitāti tika noraidīta kā nepamatota. Tiesa atzina, ka valsts iestādes, normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un atbilstoši iespējām bija sniegušas iesniedzējam nepieciešamo medicīnisko palīdzību – viņu regulāri apskatīja medicīniskais personāls, kas nepieciešamības gadījumā izsniedza iesniedzējam nepieciešamos medikamentus, vai nosūtīja viņu uz slimnīcu.

¹⁵ "*Jeronovičs pret Latviju*", (Iesniegums Nr. 547/02), Tiesas 2009.gada 10.februāra lēmums, jāatzīmē ka 2009.gada 1.decembrī šajā lietā tika pasludināts arī spriedums, skatīt arī šī ziņojuma 38.rindkopu.

¹⁶ "*Epnors – Gefnors pret Latviju*", (Iesniegums Nr.37862/02), Tiesas 2010.gada 25.maija lēmums.

¹⁷ "*J.Dmitrijevs pret Latviju*", (Iesniegums Nr.37467/04), Tiesas 2010.gada 25.septembra lēmums.

¹⁸ „*Ruža pret Latviju*”, (Iesniegums Nr. 33798/05), Tiesas 2010.gada 11.maija lēmums. Pilns Tiesas lēmuma teksts angļu valodā ir pieejams Tiesas mājas lapā: <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/search.asp?skin=hudoc-en>. Lai atrastu lēmumu, jāievada sūdzības iesniedzēja uzvārds bez garumzīmēm un mīkstinājumiem, atbildētāja valsts (LATVIA iesnieguma numurs, lēmuma pieņemšanas datums, kā arī kreisajā pusē jāatzīmē lauks „Decisions”. AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 09-10 gadu”.

- Lietā „*Liepājnieks pret Latviju*”¹⁹, atsaucoties uz Konvencijas 8.pantu un 1.Protokola 1.pantu iesniedzējs sūdzējās par to, ka pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas 1990.gadā tika laužts viņa 1969.gadā noslēgtais dzīvokļa īres līgums un dzīvoklis denacionalizācijas procesa ietvaros tika atdots atpakaļ tā likumīgajiem īpašniekiem. Tādējādi jaunais īpašnieks pēc 2007.gada 1.janvāra varēja piemērot paaugstinātu dzīvokļa īres maksu. Attiecībā uz sūdzību par Konvencijas 1.Protokola 1.panta iespējamo pārkāpumu, Tiesa savā lēmumā cita starpā norādīja, ka dalībvalstīm ir piešķirama liela rīcības brīvība īstenojot savu sociālekonomisko politiku un, ka Tiesa respektē valsts likumdevēja viedokli par to, kādi pasākumi šajā jomā kalpo „sabiedrības” vai „vispārējam” interesēm, ja vien šis viedoklis nav acīmredzami nepamatots. Tiesa tālāk norādīja, ka 2008. gadā iesniedzējs bija atbrīvojis dzīvokli un tā kā neviena valsts institūcija viņu nebija piespiedusi atbrīvot minēto dzīvokli un iesniedzējs pats bija izvēlējis pārcelties uz savas sievas dzīvesvietu, Tiesa konstatēja, ka iesniedzējs nevar tikt uzskatīts par „cietušo” Konvencijas 34.panta izpratnē. Attiecībā uz Konvencijas 8.panta iespējamo pārkāpumu, Tiesa norādīja, ka, iesniedzējs nebija izsmēlis viņam pieejamos tiesību aizsardzības līdzekļus tā kā nebija apstrīdējis vispārējās jurisdikcijas tiesā dzīvokļa jaunā īpašnieka noteiktās īres maksas apmērus.
- Lietā „*Keipenvardecas pret Latviju*”²⁰, iesniedzējas, atsaucoties uz Konvencijas 6.panta 1.punktu un 1.Protokola 1.pantu sūdzējās, ka kriminālprocess, kurā viņas bija atzītas par civilprasītājām, bija nepamatoti ilgs un ilgstoši liedza viņām baudīt tiesības uz īpašumu. Tiesa savukārt atzina, ka ņemot vērā lietas sarežģītību un valsts iestāžu rīcību lietas izskatīšana laikā, krimināllietas izskatīšanas ilgums nav uzskatāms par pārmērīgu. Vērtējot iesniedzēju sūdzību par iespējamo Konvencijas 1.Protokola 1.panta pārkāpumu, Tiesa uzskatīja, ka nacionālajā tiesību sistēmā tika nodrošināta pietiekoša iesniedzēja īpašuma tiesību aizsardzība, kā arī tika īstenota efektīva pirmstiesas izmeklēšana un apsūdzība ierosinātajā krimināllietā par iesniedzējām nozagto īpašumu. Ņemot vērā šajā lietā veiktās izmeklēšanas vispārējo efektivitāti un sasniegtos rezultātus, Tiesa neidentificēja trūkumus, kas būtu uzskatāmi par tik acīmredzamiem vai nopietniem, kā rezultātā varētu atzīt, ka valsts nav izpildījusi savu pozitīvo pienākumu nodrošināt efektīvu izmeklēšanas procesu personas īpašuma tiesību aizskārums gadījumā.
- Lietā „*Lobanovs pret Latviju*”²¹ iesniedzējs bija iesniedzis vairākas sūdzības par iespējamiem Konvencijas 3.panta pārkāpumiem. Tiesa noraidīja iesniedzēja sūdzību par iespējamo slikto izturēšanos Daugavgrīvas cietumā, tā kā no iesniedzēja medicīniskās dokumentācijas bija redzams, ka šāda izturēšanās nav notikusi. Iesniedzēja sūdzību par ēdiena neizsniegšanu laikā, kamēr viņš tika pārvests uz Cietuma slimnīcu tika noraidīta, tā kā pārvešana bija ilgusi tikai četras stundas. Sūdzība par sliktās izturēšanās izmeklēšanu tika

¹⁹ „*Liepājnieks pret Latviju*”, (Iesniegums Nr. 37586/06), Tiesas 2010.gada 2.novembra lēmums. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2009/julijis/07-1/> . Pilns Tiesas lēmuma teksts angļu valodā ir pieejams Tiesas mājas lapā, lai to atrastu, sekot norādēm Supra 18.

²⁰ „*Keipenvardecas pret Latviju*”, (Iesniegums Nr. 38979/03), Tiesas 2010.gada 2.marta lēmums. Pilns Tiesas lēmuma teksts angļu valodā ir pieejams Tiesas mājas lapā, lai to atrastu, sekot norādēm Supra 18.

²¹ „*Lobanovs pret Latviju*”, (Iesniegums Nr. 316987/02), Tiesas 2010.gada 28.septembra lēmums. Pilns Tiesas lēmuma teksts angļu valodā ir pieejams Tiesas mājas lapā, lai to atrastu, sekot norādēm Supra 18.

AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 09-10 gadu”.

noraidīta, jo bija iesniegta ārpus Konvencijā noteiktā 6 mēnešu termiņa, savukārt sūdzība par nesniegto medicīnisko aprūpi tika noraidīta, kā acīmredzami nepamatota jo iesniedzēja pats no tās bija atteicies. Sūdzība par Konvencijas 8. pantu saistībā ar valsts iestādēm nenosūtītām vēstulēm tika noraidīta kā acīmredzami nepamatota.

- Lietā „*Karulis pret Latviju*”²² Tiesa noraidīja iesniedzēja sūdzības par viņa tiesību uz taisnīgu tiesu, ko garantē Konvencijas 6.pants, pārkāpumu Latvijā. Sūdzību pamatā bija apgalvojums, ka Rīgas apgabaltiesa, iztiesājot krimināllietu pirmajā instancē, kā arī Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palāta, izskatot apelācijas sūdzību, bija nepamatoti atteikušās noprotināt divus lieciniekus. Tiesa atzīmēja, ka iesniedzēja krimināllietas iztiesāšanas laikā nacionālās tiesas bija pielikušas pietiekamas pūles, lai nodrošinātu viena liecinieka klātbūtni tiesas sēdē, kaut arī bez sekmīga rezultāta. Tā kā liecinieka iepriekš sniegtās liecības nebija vienīgais pamats iesniedzēja notiesāšanai un ka tiesvedības laikā iesniedzēja aizstāvim bija iespēja noskatīties liecību video ierakstu un tās komentēt, Tiesa atzina, ka tas bija pietiekami vienlīdzīgu procesuālo tiesību nodrošināšanai iesniedzējam. Attiecībā uz otra liecinieka noprotināšanu, Tiesa atzīmēja, ka papildus tam, ka iesniedzēja aizstāvis nebija pamatojis, kā šī liecinieka liecības varētu kalpot par labu aizstāvības interesēm, iesniedzējs liecinieku nebija pieminējis arī savā kasācijas sūdzībā. Līdz ar to Tiesa atzina, ka iesniedzējs šajā sūdzības daļā nav izsmēlis visus nacionālos tiesību aizsardzības līdzekļus.

25. Liels skaits pret Latviju iesniegto iesniegumu tiek noraidīti jo nav tikuši izpildīti sākotnējie kritēriji sūdzības iesniegšanai Tiesā (skatīt Tabulas Nr.1,11-12). Jāatzīmē, ka kopš 2007.gada Tiesas Palāta/Komiteja nav pieņēmusi nevienu lēmumu par sūdzības noraidīšanu pirms tas nav bijis nosūtīts Latvijas valdības komentāriem. Minētie fakti noved pie secinājuma, ka liela daļa Tiesā iesniegto sūdzību nav pietiekami labi sagatavotas un pamatotas. Šobrīd lielākā nasta pierādījumu un materiālu iesniegšanā (piemēram, procesuālo dokumentu kopijas sūdzību iesniedzēju lietās) Tiesai gulstas uz Biroja pleciem. Jāpiezīmē, ka salīdzinoši ar Lietuvu un Igauniju, pieņemto lēmumu par sūdzību noraidīšanu skaits ir aptuveni vienāds, atšķiras tikai iesniegumu proporcija starp tiem, kas bija nosūtīti valdības komentāriem un tiem, kurus Tiesa ir noraidījusi bez nosūtīšanas valdības komentāriem (skatīt Tabulu Nr.13).

Lēmumi par lietu svītrosānu

26. No izskatāmo lietu saraksta, laikā no 2000.gada līdz 2010.gada beigām, Tiesa ar lēmumu svītrojusi 55 Latvijas valdības komentāriem nosūtītās lietas. Tai skaitā, 2009.gadā Tiesa pieņēma lēmumu par lietas svītrosānu no izskatāmo lietu saraksta 12 lietās, savukārt 2010.gadā šis skaits sasniedza 17 lēmumus:
- **6 gadījumos** lieta svītrotā, jo Latvijas valdība ar sūdzību iesniedzējiem **noslēgusi mierizlīgumu**²³;

²² „*Karulis pret Latviju*”, (Iesniegums Nr. 22502/02), Tiesas 2010.gada 2.novembra lēmums. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2010/decembris/10-2/> . Pilns Tiesas lēmuma teksts angļu valodā ir pieejams Tiesas mājas lapā, lai to atrastu, sekot norādēm Supra 18.

²³ „*Kondrašovs pret Latviju*” (Iesniegums Nr.26555/02), Tiesas 2009.gada 7.aprīļa lēmums, „*Ustinovs pret Latviju*”, (Iesniegums Nr.9000/03), Tiesas 2009.gada 1.septembra lēmums, „*Jurģis pret Latviju*” AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 09-10 gadu”.

- **10 lietās Tiesa lietu svītrojusi** (no tām 2 lietās svītrotas dažas no iesniedzēju sūdzībām) **pēc valdības vienpusējās deklarācijas iesniegšanas**, jo puses nevarēja vienoties par mierizlīguma nosacījumiem, vai arī nepiekrita Tiesas piedāvātajam mierizlīguma variantam²⁴;
- **13 lietās Tiesa lietu svītrojusi** no izskatāmo lietu saraksta jo **sūdzību iesniedzēji vairs nevēlējās uzturēt savu sūdzību, bija pazuduši vai miruši**²⁵.

27. 2009.gadā valdība pieņēma lēmumus par mierizlīguma procesa uzsākšanu vai vienpusējās deklarācijas iesniegšanu 7 lietās, savukārt 2010.gadā šāds lēmums pieņemts 10 lietās. Kopumā laikā no 2000.gada līdz 2010.gada 31.decembrim mierizlīguma/vienpusējās deklarācijas process tika uzsākts 55 lietās, kas uz 2010.gada 31.decembri atradās dažādās stadijās:

- 1 lietā mierizlīgums ir noslēgts un apstiprināts ar Tiesas spriedumu, mierizlīguma izpilde ir pabeigta un ir pieņemta deklarācija par sprieduma izpildi;
- 19 lietās mierizlīgums ir noslēgts un apstiprināts ar Tiesas lēmumu, mierizlīguma izpilde ir pabeigta;
- 8 lietas tika svītrotas no Tiesā izskatāmo lietu saraksta, nepabeidzot mierizlīguma/vienpusējās deklarācijas procesu, jo sūdzību iesniedzēji vairs nevēlējās uzturēt savu sūdzību vai bija pazuduši;
- 2 lietās tika pieņemti Tiesas spriedumi, atzīstot Konvencijas pārkāpumus un piespriežot izmaksāt iesniedzējiem kompensāciju. Vienā no lietām Tiesa uz valdības iesniegto vienpusējo deklarāciju neatbildēja, kā arī nekoментēja to spriedumā, bet otrā lietā pārkāpumi tika atzīti attiecībā

(Iesniegums Nr.39081/07), Tiesas 2009.gada 1.septembra lēmums, "*Šafira pret Latviju*", (Iesniegums Nr.18507/06), Tiesas 2009.gada 1.septembra lēmums, "*Aļošins pret Latviju*", (Iesniegums Nr.51868/08), Tiesas 2009.gada 10.novembra lēmums, "*Radiņš pret Latviju*", (Iesniegums Nr.531849/03), Tiesas 2010.gada 16.marta lēmums.

²⁴ "*Jeronovičs pret Latviju*", (Iesniegums Nr.547/02), Tiesas 2009.gada 10.februāra lēmums, "*Žarskis pret Latviju*", (Iesniegums Nr.33645/03), Tiesas 2009.gada 17.marta lēmums, "*Urtāns pret Latviju*", (Iesniegums Nr.25623/04), Tiesas 2009.gada 7.aprīļa lēmums, "*Dobrovoļskis pret Latviju*", (Iesniegums Nr.2233/03), Tiesas 2009.gada 5.maija lēmums, "*Daģis pret Latviju*", (Iesniegums Nr.7843/02), Tiesas 2009.gada 30.jūnija lēmums, "*Šutovs pret Latviju*", (Iesniegums Nr.4044/02), Tiesas 2010.gada 2.februāra lēmums, "*Apars pret Latviju*", (Iesniegums Nr.31629/07), Tiesas 2010.gada 9.februāra lēmums, "*Panasenkovs pret Latviju*", (Iesniegums Nr.12569/03), Tiesas 2010.gada 16.marta lēmums, "*Petrovs pret Latviju*", (Iesniegums Nr.29254/05), Tiesas 2010.gada 30.marta lēmums, "*Epnere-Gefners pret Latviju*", (Iesniegums Nr.37862/02), Tiesas 2010.gada 25.maija lēmums.

²⁵ "*Želudkovs pret Latviju*", (Iesniegums Nr.3873/02), Tiesas 2009.gada 7.aprīļa lēmums, "*Kužeļevs pret Latviju*", (Iesniegums Nr.22398/03), Tiesas 2009.gada 5.maija lēmums, "*X.Y. pret Latviju*", (Iesniegums Nr.41114/02), Tiesas 2010.gada 19.janvāra lēmums, "*Rudakovs pret Latviju*", (Iesniegums Nr.17497/02), Tiesas 2010.gada 19.janvāra lēmums, "*Klopcovs un citi pret Latviju*", (Iesniegums Nr.14042/02), Tiesas 2010.gada 19.janvāra lēmums, "*Bernāns pret Latviju*", (Iesniegums Nr.18705/02), Tiesas 2010.gada 15.jūnija lēmums, "*Lotovins pret Latviju*", (Iesniegums Nr.582/02), Tiesas 2010.gada 15.jūnija lēmums, "*Voroncovs pret Latviju*", (Iesniegums Nr.4058/02), Tiesas 2010.gada 22.jūnija lēmums, "*Lepeniņš pret Latviju*", (Iesniegums Nr.19885/02), Tiesas 2010.gada 28.septembra lēmums, "*Artemi un Gregori pret Kipru, Latviju un 20 citām Eiropas Savienības dalībvalstīm*", (Iesniegums Nr.35524/06), Tiesas 2010.gada 30.septembra lēmums, "*Gulbis pret Latviju*", (Iesniegums Nr.12462/08), Tiesas 2010.gada 23.novembra lēmums, "*Kuročkins pret Latviju*", (Iesniegums Nr.36575/03), Tiesas 2010.gada 14.decembra lēmums, "*Petrovs pret Latviju*", (Iesniegums Nr.14958/05), Tiesas 2010.gada 14.decembra lēmums.

AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 09-10 gadu”.

uz tām iesniedzēja sūdzībām, par kurām nebija iesniegta vienpusējā deklarācija;

- 1 lietā mierizlīguma sarunu process tika pārtraukts un tika pasludināts Tiesas spriedums, atzīstot Konvencijas pārkāpumu;
- 15 lietās iesniedzēji nebija piekrituši piedāvātajam mierizlīgumam, tādēļ Latvijas valdība bija iesniegusi Tiesā vienpusējās deklarācijas, kas tika apstiprinātas ar Tiesas lēmumu un to izpilde ir pabeigta²⁶;
- 2 lietās valdības iesniegtā vienpusējā deklarācija ar Tiesas lēmumu tika noraidīta un tika turpināts process lietā, tiek gaidīts Tiesas galīgais nolēmums;
- 1 lietā valdība nepiekrita Tiesas piedāvātajam mierizlīgumam un iesniedza vienpusējo deklarāciju, tika gaidīts Tiesas lēmums;
- 1 lietā iesniedzējs nav piekritis piedāvātajam mierizlīgumam un Latvijas valdība ir iesniegusi Tiesā vienpusējo deklarāciju, tika gaidīts Tiesas lēmums;
- 4 lietās tika iesniegta valdības vienpusējā deklarācija par daļu no iesniedzēju sūdzībām, attiecībā uz pārējām iesniedzēju sūdzībām process tika turpināts;
- 1 lietā tika gaidīts Tiesas lēmums par mierizlīguma noslēgšanu.

28. Līdz ar Tiesas ieviestajiem pasākumiem sūdzību ātrākai izskatīšanai (skatīt arī 7.-8.rindkopas augstāk) 2009.-2010.gadā iezīmējās tendence mierizlīguma procesam būt visātrākajam lietu izskatīšanas veidam. Tā piemēram, 4 no 7 lietām, kas tika nosūtītas Latvijas valdībai 2009.gadā un kur tika uzsākts mierizlīguma process, tika noslēgts mierizlīgums, tas tika apstiprināts ar Tiesas lēmumu un līdz 2009.gada beigām 4 sūdzību iesniedzēji arī saņēma mierizlīgumā noteiktās kompensācijas. Līdz ar to, no iesnieguma nosūtīšanas valdībai līdz kompensācijas izmaksai pagāja mazāk nekā gads. Tajā pašā laikā Tiesas nolēmumu gaida vairākas lietas, kas tiek izskatītas parastajā tiesvedības procesā un tika iesniegtas Tiesā 2001.gadā.

29. Tomēr jānorāda, ka svītrotu lietu kategorijā pēdējo divu gadu laikā ir pieņemti 51 % no kopējo lēmumu skaita. Arvien lielāka daļa no svītrotas lietu lēmumu skaita (kopā 23, no tiem 13 pēdējo divu gadu laikā) saistīta ar iesniedzēju zaudēto interesi turpināt sūdzības izskatīšanu Tiesā. Tas vēlreiz norāda uz Tiesas noslogotību, jo sūdzību iesniedzējiem nākas gaidīt vairākus gadus līdz lietas izskatīšanas uzsākšanai Tiesā (pēdējo divu gadu laikā valdības komentāriem visvairāk tiek nosūtīti iesniegumi, kuri Tiesā ir iesniegti 2005.-2006.gadā, tādējādi sūdzību iesniedzējiem vidēji jāgaida 4 gadi līdz lietas izskatīšanas uzsākšanai Tiesā). Šo gadu laikā interese noplok, iesniedzēji maina dzīvesvietas adresi par to nepaziņojot Tiesai, līdz ar to daudzas potenciāli nozīmīgas sūdzības, kas varētu ietekmēt Latvijas atbildīgo iestāžu turpmāk pieņemto lēmumu un darbību kvalitāti tiek svītrotas.

Biroja darbība attiecībā uz procesā esošajām lietām

²⁶ To skaitā iekļauti arī Tiesas 2009.gada 10.februāra lēmums lietā “*Jeronovičs pret Latviju*”, ar kuru daļa no iesniedzēja sūdzībām tika pieņemtas tālākai izskatīšanai pēc būtības un 2009.gada 1.decembrī tika pasludināts spriedums lietā (skatīt arī 38.rindkopu) un Tiesas 2010.gada 25.maijā lēmums lietā “*Epnors - Gefnors pret Latviju*”, ar kuru daļa no iesniedzēja sūdzībām tika pieņemtas tālākai izskatīšanai pēc būtības.

AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 09-10 gadu”.

30. 2009.-2010.gadā Birojs Tiesai vairākās lietās sniedza komentārus par taisnīgu atlīdzību, kā arī papildkomentārus (skatīt Tabulu Nr.12).
31. Laikā no 2000.gada līdz 2010.gadam, lietās pret Latviju *ad hoc* tiesnešus Tiesa nozīmēja 18 lietās. 2009.gadā *ad hoc* tiesnesis tika nozīmēts lietā "*Kononovs pret Latviju*", kā arī tika nozīmēts *ad hoc* tiesnesis no Latvijas uz ievēlētā tiesneša īslaicīgās prombūtnes laiku.
32. Laikā no 2000.gada līdz 2010.gadam Latvija bija iesaistījies trešās puses statusā 3 lietās, no tām divās lietās Latvija iesaistījās sūdzības iesniedzēju pusē, pamatojoties uz Konvencijas 36.panta pirmo punktu²⁷, savukārt vienā lietā Latvijas valdības sniedza komentārus trešās puses statusā, pamatojoties uz Konvencijas 36.panta 2.punktu²⁸. Savukārt pret Latviju skatāmajās lietās 6 lietās kā trešā puse bija iesaistījies Krievija, savukārt lietā "*Kononovs pret Latviju*" kā trešā puse bija iesaistījušās divas valstis – Krievija (sūdzības iesniedzēja pusē) un Lietuva (Latvijas valdības pusē). 2009.gadā tika uzsākts konsultāciju process par iespējamo iesaistīšanos trešās puses statusā iesniedzēju pusē lietā „*Sneersone un Campanella pret Itāliju*”, kā rezultātā 2010.gada 13.aprīlī Ministru kabinetā tika pieņemts lēmums par iesaistīšanos trešās puses statusā augstākminētajā lietā iesniedzēju pusē, pamatojoties uz Konvencijas 36.panta 2.punktu²⁹.

II.4. Tiesas spriedumi

33. Laika posmā no 2000.gada līdz 2010.gada 31.decembrim Tiesa ir pieņēmusi 34 Tiesas palātas spriedumus un 6 Tiesas Lielās palātas spriedumus pret Latviju. Papildus, 3 spriedumi tika pasludināti lietās, kur Latvija bija iesaistījies trešās puses statusā, divās no tām iesniedzēju pusē un vienā, pamatojoties uz lietas nozīmīgumu, tā kā lietas apstākļi skāra līdzīgu situāciju Latvijā (skatīt arī 32.rindkopu augstāk).
34. 2009.gada laikā Tiesa kopā pieņēma 1607 Tiesas palātas spriedumus un 18 Tiesas Lielās palātas spriedumu. Lietās pret Latviju, 2009.gada laikā Tiesa pieņēma 7 spriedumus, no tiem vienu Tiesas Lielās palātas spriedumu un 6 Tiesas palātas spriedumus.
35. 2010.gadā Tiesa pasludināja 1499 spriedumus, no tiem 18 Tiesas Lielās palātas spriedumus. Lietās pret Latviju, 2010.gadā tika pasludināti 3 Tiesas palātas spriedumi, un viens Tiesas Lielās palātas spriedums.

Spriedumi, kuros pārkāpumi nav atzīti

²⁷ Konvencijas 36.panta (trešās puses iesaistīšanās) 1.punkts paredz iespēju valstij iesaistīties lietas izskatīšanā trešās puses statusā, sniedzot rakstveida komentārus, kā arī piedaloties tiesas sēdēs, ja sūdzības iesniedzējs ir attiecīgās valsts pilsonis.

²⁸ Pamatojoties uz Konvencijas 36.panta 2.punktu Tiesas Prezidents var aicināt jebkuru dalībvalsti vai personu sniegt rakstveida komentārus, kā arī piedalīties tiesas sēdēs, lai pienācīgi izspriestu lietas, kurās skartie jautājumi ir nozīmīgi vairākām Konvencijas dalībvalstīm.

²⁹ MK 2010.gada 13.aprīļa sēdes protokola Nr.19 60.§ 3.punkts.

AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 09-10 gadu”.

36. Lietā "*Zavoloka pret Latviju*"³⁰, Tiesa atzina, ka nav noticis Konvencijas 2.panta un 13.panta pārkāpums. Tiesa atzina, ka iesniedzējas sūdzība par iespējamo Konvencijas 2.panta pārkāpumu ir noraidāma, jo valsts amatpersonas bija efektīvi veikušas visas nepieciešamās darbības - pret iesniedzējas meitas nāvē vainojamo personu tika nekavējoties ierosināts kriminālprocess, persona tika saukta pie kriminālatbildības un sodīta ar reālu brīvības atņemšanas sodu. Tiesa atzina, ka tā var izvērtēt iesniedzējas sūdzību tikai daļā attiecībā uz iespējamo Konvencijas 13.panta saistībā ar Konvencijas 2.pantu pārkāpumu. Jautājumā par morālā kaitējuma atlīdzību Tiesa atzina, ka, ņemot vērā dažādu valstu tiesību sistēmās pastāvošās lielās atšķirības šajā jautājumā, tā nevar noteikt absolūtu un vispārēju pienākumu atlīdzināt morālo kaitējumu šai situācijai līdzīgos gadījumos. Tiesa atzīmēja, ka iesniedzējai bija iespēja iesniegt civilprasību kriminālprocesa ietvaros, lai pieprasītu ar ārstēšanu un bēru organizēšanu saistīto izdevumu atlīdzināšanu, ko iesniedzēja šajā lietā nebija izmantojusi, apmierinoties ar transporta satiksmes negadījumā vainojamās personas izmaksāto atlīdzību. Visbeidzot Tiesa atzīmēja, ka ar 2006.gada 26.janvāra Civillikuma 1635.panta grozījumiem tika noteiktas vispārējas un neierobežotas tiesības uz morālā kaitējuma atlīdzību. Turklāt saskaņā ar šī panta trešo daļu, ja minētā neatļautā darbība izpaudusies kā noziedzīgs nodarījums pret personas dzīvību, tiek prezumēts, ka cietušajam šādas darbības rezultātā ir nodarīts morālais kaitējums un tas nav papildus jāpierāda.
37. Lietā „*Kononovs pret Latviju*”³¹, Tiesas Lielā palāta ar 14 balsīm „par” un 3 balsīm „pret” atzina, ka 2004. gadā notiesājot Vasiliju Kononovu par 1944. gadā izdarīto kara noziegumu, nežēlīgi nogalinot Mazo Batu ciema iedzīvotājus, Latvija nav pārkāpusi krimināllikuma atpakaļejoša spēka aizliegumu, kas ir noteikts Konvencijas 7. pantā. Lietuvas valdība bija iesaistījusies šajā lietā trešās puses statusā, atbalstot Latvijas valdības nostāju. Tiesas spriedums Kononova lietā apstiprināja vispārārstīto starptautisko tiesību principu, ka atbildībai par pastrādātiem kara noziegumiem jābūt individuālai un reālai, un ka šos noziegumus nevar attaisnot ar izpildītāja piederību kādai valstij, politiskai, ideoloģiskai vai citai grupai. Tiesas spriedums kļuvis par kārtējo apliecinājumu starptautiskajās tiesībās noteiktajam principam, ka kara noziegumiem nav noilguma. Spriedums ir būtisks ieguldījums valsts pārstāvju nesodāmības apkaršanā, kas ir ANO uzmanības lokā un kam tiek pievērsta arvien pieaugoša uzmanība EP.

Spriedumi, kuros ir atzīti Konvencijas pārkāpumi

³⁰ Iesniegums Nr. 58447/00, Tiesas 2009.gada 7.jūlija spriedums. Preses relīze un lietas fakti latviešu valodā pieejami: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2009/julijis/07-1/> . Pilns Tiesas sprieduma teksts angļu/franču valodā ir pieejams Tiesas mājas lapā: <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/search.asp?skin=hudoc-en>. Lai atrastu spriedumu, jāievada sūdzības iesniedzēja uzvārds bez garumzīmēm un mīkstinājumiem, atbildētāja valsts (LATVIA/LETONIE), iesnieguma numurs, sprieduma pasludināšanas datums (dd/mm/gggg).

³¹ Iesniegums Nr. 36376/04, Tiesas Lielās Palātas 2010.gada 17.maija spriedums. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2010/majis/17-05/>. Pilnu sprieduma tekstu angļu un franču valodās var atrast sekojot norādēm supra 30. AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba parskats par 09-10 gadu”.

38. 2009. - 2010.gadā pasludinātajos deviņos spriedumos Tiesa ir konstatējusi vismaz vienu Konvencijas panta pārkāpumu. Sešos no deviņiem pasludinātajiem spriedumiem Tiesa par konstatētajiem pārkāpumiem ir piešķīrusi kompensācijas.

- Lietā "*Jasinskis pret Latviju*"³² Tiesa vienbalsīgi atzina Konvencijas 2.panta pārkāpumu attiecībā uz iesniedzēja Aleksandra Jasinska kurlmēmā dēla nāves apstākļiem 2005.gada 28.februārī, un piesprieda atlīdzināt iesniedzējam nodarīto morālo kaitējumu 50 000 eiro (35 140 lati) apmērā. Tiesa uzskatīja, ka Balvu rajona policijas pārvaldes policistu aizbraukšana no notikuma vietas, nesagaidot neatliekamās medicīniskās palīdzības brigādes ierašanos, bija bezatbildīga. Tiesa arī norādīja, ka iesniedzēja dēlam nevienā brīdī netika dota iespēja sniegt informāciju par viņa veselības stāvokli, jo viņam tika atņemta vienīgā saziņas iespēja (piezīmju blociņš), savukārt uz viņa mēģinājumiem klauvēt pie atskurbtuves kameras durvīm un sienām neviens nereaģēja. Turklāt policistiem bija jāpievērš papildus vērība apstāklim, ka iesniedzēja dēls nebija pamodies 14 stundu laikā. Komentējot iesniedzēja sūdzību par Konvencijas 2.panta procesuālo daļu, Tiesa kritizēja iekšējās izmeklēšanas ilgumu, kas Balvu rajona atbildīgajās iestādēs ilga vairāk kā 18 mēnešus, bet Valsts policijas Iekšējās drošības birojā - vienu gadu. Tiesa arī kritizēja kopējo izmeklēšanas kvalitāti un tās ilgumu, kas izpaudās kā lietas vairākkārtēja sūtīšana no vienas par izmeklēšanu atbildīgās iestādes uz otru – no policijas uz dažādām prokuratūras iestādēm un atpakaļ. Augstāk minētie secinājumi bija pietiekami, lai Tiesa konstatētu, ka iesniedzēja dēla nāves apstākļu izmeklēšana bija neefektīva un pārkāpa Konvencijas 2.panta procesuālo daļu.
- Lietā „*Marina pret Latviju*”³³ Tiesa vienbalsīgi atzina Konvencijas 6.panta 1.punkta pārkāpumu Latvijā attiecībā uz Latvijas tiesu vairākkārtējiem atteikumiem atbrīvot iesniedzēju no valsts nodevas samaksas par prasības pieteikuma iesniegšanu civillietā, un piesprieda atlīdzināt iesniedzējai nodarīto morālo kaitējumu 1 000 eiro apmērā. Tiesa norādīja, ka pienākums samaksāt valsts nodevu par prasības pieteikuma iesniegšanu civillietā kā tāds nav uzskatāms par tiesību uz pieeju tiesai ierobežojumu. Līdz ar to, lai noteiktu, vai ir vai nav noticis Konvencijas pārkāpums, Tiesa izvērtē maksājamās valsts nodevas apmēru konkrētās lietas apstākļu kontekstā, tai skaitā, iesniedzēja spēju šādu samaksu veikt, procesa stadiju uz kuru šāds ierobežojumus attiecas, kā arī skarto interešu būtību. Tiesa uzskatīja, ka Latvijas tiesu rīcībā bija pietiekoša informācija, kas apstiprināja iesniedzējas kā maznodrošinātās personas statusu, un tādējādi tiesām bija jāvērtē īpaša vērība attiecībā uz iesniedzējas finansiālajām iespējām samaksāt valsts nodevu par viņas iesniegto prasījuma pieteikumu. Tiesa atzīmēja, ka Latvijas tiesas varēja piemērot Civilprocesa likuma 43.panta ceturtajā daļā paredzēto iespēju

³² Iesniegums Nr. 45744/08, Tiesas 2010.gada 21.decembra spriedums, spēkā no 2010.gada 21.marta. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2010/decembris/21/>

³³ Iesniegums Nr. 46040/07, Tiesas 2010.gada 26.oktobra spriedums, spēkā no 2011.gada 26.janvāra. Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejams: http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2010/oktobris/26-10-ect/AMpiel_23082011_Pielikums_informativajam_zinojumam_„AMzino_310810_MK_Parstavja_SCI_darba_parskats_par_09-10_gadu”

atlikt valsts nodevas iemaksu vai arī sadalīt to termiņos, tomēr pati šīs normas piemērošanas prakse Latvijas tiesās bija pretrunīga un līdz ar to, Tiesa atzina, ka iesniedzējai tika liegta pieeja tiesai.

- Lietā „*Bazjaks pret Latviju*”³⁴ Tiesa vienbalsīgi atzina Konvencijas 3.panta un Konvencijas 13.panta pārkāpumu. Komentējot iesniedzēja sūdzību par Konvencijas 3.panta pārkāpumu attiecībā uz uzturēšanās apstākļiem Daugavpils cietumā laika posmā no 2001.gada 11.janvāra līdz 2002.gada 26.janvārim Tiesa norādīja, ka Eiropas Komiteja spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas apiešanās vai sodu novēršanai (Komiteja) jau tās pirmās vizītes laikā Latvijā 1999.gadā bija kritiski norādījusi uz vispārējiem apstākļiem Latvijas cietumos, kā arī to atkārtojusi turpmāko vizīšu rezultātā. Tiesa atzina, ka iesniedzēja uzturēšanās apstākļi Daugavpils cietumā, kā arī iesniedzēja ieslodzījumā turēšanas ilgumu, kura laikā iesniedzējs tika pakļauts šādiem turēšanas apstākļiem pārkāpa Konvencijas 3.panta prasības. Atzīstot augstāk minēto, Tiesa īpaši ņēma vērā Komitejas secinājumus pēc tās vizītes Daugavpils cietumā 2002. un 2004.gadā, kad apstākļi cietumā tika attiecīgi aprakstīti kā „sliktā stāvoklī” un „ļoti slikti”, kā arī tika norādīts uz cietuma kameru pārapdzīvotību. Komentējot iesniedzēja sūdzību par Konvencijas 13.panta pārkāpumu, tiktāl, cik tā attiecās uz viņa uzturēšanās apstākļiem Daugavpils cietumā, Tiesa atzina, ka apstrīdētajā laika periodā iesniedzējam nebija pieejami efektīvi nacionālie tiesību aizsardzības līdzekļi, lai novērstu situāciju par kuru iesniedzējs sūdzas un saņemtu materiālo kompensāciju. Iesniedzējam tika piespriesta kompensācija nodarītā morālā kaitējuma atlīdzināšanai 11 700 eiro apmērā.
- Lietā „*Jeronovičs pret Latviju*”³⁵ tika konstatēts Konvencijas 3.panta pārkāpums attiecībā uz apstākļiem, kādos sūdzības iesniedzējs tika vairākkārtīgi konvojēts starp brīvības atņemšanas vietām Latvijā un Konvencijas 6.panta 1.punkta pārkāpums saistībā ar faktu, ka sūdzības iesniedzējs netika konvojēts uz Augstākās tiesas Senāta (kasācijas instance) tiesas sēdi. Tiesa iesniedzējam piešķīra kompensāciju tikai par morālo kaitējumu 5 000 eiro apmērā. Komentējot iesniedzēja sūdzību par Konvencijas 6.panta 1.punkta pārkāpumu, Tiesa atzīmēja, ka Kriminālprocesa kodeksa 458.pants garantēja apcietinātajiem tiesības piedalīties kasācijas instances tiesas sēdē, kas turklāt viņiem bija īpaši jānodrošina, ja viņi to lūdz. Šajā lietā iesniedzējs no šīs tiesības nebija atteicies; tieši pretēji, īsi pirms Augstākās tiesas Senāta tiesas sēdes viņš bija lūdzis cietuma administrāciju nodrošināt viņam iespēju tajā piedalīties. Pie tam, iesniedzēju Senāta tiesas sēdē nepārstāvēja advokāts un viņa līdzapsūdzētajam A.V. bija nodrošināta iespēja piedalīties minētajā tiesas sēdē.

³⁴ Iesniegums Nr. 71572/01, Tiesas 2010.gada 19.oktobra spriedums, spēkā no 2011.gada 19.janvāra.

Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejams:

<http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2010/oktobris/19-10-ect/>

³⁵ Iesniegums Nr. 547/02, Tiesas 2009.gada 1.decembra spriedums, spēkā no 2010.gada 1.marta. Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejams:

<http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2009/decembris/01-03/>.

AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 09-10 gadu”.

- Lietā "*Shannon pret Latviju*"³⁶, Tiesa spriedumā noraidīja lielāko daļu no iesniedzēja sūdzībām (Konvencijas 5.panta 1.punkts, 6.panta 1.punkts, 6.panta 2.punkts un 8.pants) un konstatēja Konvencijas 5.panta 4.punkta pārkāpumu attiecībā uz ilgumu, kāds bija nepieciešams divu iesniedzēja sūdzību par piemēroto drošības līdzekli – pirmstiesas apcietinājumu izskatīšanai. Pirmajā gadījumā Rīgas pilsētas Centra rajona tiesa nebija savlaicīgi iztulkojusi pieņemto lēmumu, savukārt otrajā gadījumā Rīgas apgabaltiesā iesniedzēja sūdzība tika izskatīta tikai vienu mēnesi un astoņas dienas pēc tās saņemšanas. Kompensācija par konstatētajiem pārkāpumiem netika piešķirta, tā kā Tiesa uzskatīja, ka pārkāpuma konstatēšana spriedumā pati par sevi jau ir pietiekoši taisnīga atlīdzība.
- lietā "*Miroļubovs un citi pret Latviju*"³⁷, tika atzīts Konvencijas 9.panta pārkāpums Latvijā, noraidot pārējās iesniedzēju sūdzības. Atzīstot, ka Reliģisko lietu pārvaldes (Pārvalde) 2002.gada 23.augusta lēmuma rezultātā, ar kuru tika anulēta iesniedzēju pārstāvētās draudzes reģistrācijas apliecība, šajā lietā tika ierobežotas iesniedzēju tiesībās uz reliģijas brīvību, Tiesa izvērtēja, vai šī iejaukšanās ir bijusi noteikta likumā un nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā, leģitīma mērķa sasniegšanai. Prezūmējot, ka iejaukšanās ir notikusi uz likuma pamata un tai bija Konvencijas 9.panta 2.punktā noteiktais leģitīmais mērķis – "sabiedriskās kārtības un citu personu tiesību nodrošināšana", Tiesa tālāk vērtēja, vai Pārvaldes rīcība, ierobežojot iesniedzēju tiesības, bija "nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā". Tiesa atzina, ka Pārvaldes 2002.gada 23.augusta lēmums, ar kuru tā iejaucās abu reliģisko draudžu konfliktā, nebija pietiekoši pamatots. Tiesa īpaši uzsvēra, ka tādā veidā netika ievērots valsts neitralitātes pienākums reliģisko jautājumu sfērā. Visbeidzot, Tiesa īpaši atzīmēja, ka Latvijas tiesas atteicās izskatīt iesniedzēju sūdzību par Pārvaldes rīcību pēc būtības, tādējādi atsakoties atrisināt strīdu. Ņemot vērā augstāk minēto, ka arī faktu, ka uz Pārvaldes lēmuma pamata iesniedzēju pārstāvētā draudze tika izlikta no draudzes Rīgas dievnama telpām un nekad tur nav varējusi atgriezties, šāda iejaukšanās iesniedzēju tiesībās uz reliģijas brīvību nebija samērīga leģitīma mērķa sasniegšanai. Tiesa piešķīra katram iesniedzējam 4 000 eiro kā atlīdzību par morālo kaitējumu, noraidot viņu prasības par materiālajiem zaudējumiem un tiesāšanās izdevumiem.
- Lietā "*Pacula pret Latviju*"³⁸, komentējot iesniedzēja sūdzību par pirmās instances tiesas (Rīgas apgabaltiesa) un apelācijas instances tiesas (Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palāta) atteikumus, izskatot pret viņu ierosināto krimināllietu, noprotināt liecinieci T.B., kura nevarēja

³⁶ Iesniegums Nr. 32214/03, Tiesas 2009.gada 24.novembra spriedums, spēkā no 2010.gada 24.februāra sprieduma tulkojums publicēts laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” 2010.gada 13.aprīlī, Nr.58 (4250). Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2009/novembris/24-03/>.

³⁷ Iesniegums Nr. 798/05, Tiesas 2009.gada 15.septembra spriedums, spēkā no 2009.gada 15.decembra. Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2009/septembris/16-2/>.

³⁸ Iesniegums Nr. 65014/01, Tiesas 2009.gada 15.septembra spriedums, spēkā no 2009.gada 15.decembra, sprieduma tulkojums publicēts laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” 2010.gada 28.aprīlī, Nr.67 (4259). Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2009/septembris/16-1/>.
AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 09-10 gadu”.

ierasties uz tiesas sēdēm sliktā veselības stāvokļa dēļ un kuras pirmstiesas izmeklēšanas laikā sniegtās liecības (t.sk. konfrontācijas rezultāts) bija viens no pamatiem iesniedzēja notiesāšanai, Tiesa atzīmēja, ka attiecīgajā laikā spēkā esošā Latvijas Kriminālprocesa kodeksa 282.panta 7.daļa paredzēja nacionālajām tiesām iespēju noprotināt liecinieku, kurš uz tiesas sēdi nav ieradies veselības stāvokļa dēļ, viņa dzīvesvietā. Tā kā nacionālās tiesas ignorēja iesniedzēja un viņa advokāta lūgumu noprotināt liecinieci T.B. krimināllietas iztiesāšanas laikā, neizmantojot visas nacionālajā likumā paredzētās iespējas apsūdzētā (iesniedzēja) tiesību ievērošanas nodrošināšanai, Tiesa atzina, ka iesniedzējam šajā lietā netika nodrošināts taisnīgs tiesas process jeb vienlīdzīgas procesuālās tiesības, ko garantē Konvencijas 6.panta 1. un 3.punkta d) apakšpunkts. Jāatzīmē, ka iepriekš šajā lietā Augstākās tiesas Senāts kā kasācijas instance bija noraidījis iesniedzēja kasācijas sūdzību par liecinieku nenoprotināšanu pietiekama juridiskā pamatojuma trūkuma dēļ. Komentējot iesniedzēja sūdzību par viņa sarakstes ar Tiesu cenzūru, Tiesa atzīmēja, ka šāda Latvijas amatpersonu rīcība viennozīmīgi iejaucās iesniedzēja tiesībās uz korespondences brīvību, ko garantē Konvencijas 8.panta 1.punkts. Visbeidzot, izvērtējot iesniedzēja sūdzību par Konvencijas 34.panta pārkāpumu, Tiesa atzina, ka valsts pienākums nav apmaksāt visu ieslodzīto sūtīto korespondenci. Tiesa atzina, ka Grīvas cietuma administrācijas atteikums nosūtīt Tiesai atsevišķas iesniedzēja vēstules nekavēja lietas virzību Tiesā un tādējādi nebija pretrunā Konvencijas 34.panta prasībām. Kompensācija par konstatētajiem pārkāpumiem netika piešķirta, tā kā iesniedzējs nebija Tiesai pieprasījis kompensāciju pārkāpuma konstatēšanas gadījumā.

- Lietā "*Nikitenko pret Latviju*"³⁹ tika atzīti Konvencijas 3.panta un 8.panta pārkāpumi. Komentējot iesniedzēja sūdzību par sliktajiem uzturēšanās apstākļiem Valsts policijas Jelgavas pilsētas un rajona īslaicīgās aizturēšanas izolatorā, kurā iesniedzējs atradās no 2000.gada 24.janvāra līdz 2000.gada 28.februārim, Tiesa konstatēja, ka iesniedzējs vairāk kā mēnesi atradās pārapdzīvotā kamerā bez gultas. Līdz ar to Tiesa vienbalsīgi konstatēja, ka iesniedzēja uzturēšanās apstākļi īslaicīgās aizturēšanas izolatorā Jelgavā bija cilvēka cieņu pazemojoši. Komentējot iesniedzēja sūdzības par ilgstošo un pilnīgo aizliegumu sarakstīties ar māti un faktisko sievu, kā arī par no Tiesas nosūtītās korespondences atvēršanu cietumā, Tiesa uzskatīja, ka minētās Latvijas valsts iestāžu darbības neapšaubāmi pārkāpa iesniedzēja tiesības uz privāto dzīvi. Tā kā iesniedzējs nebija Tiesai pieprasījis kompensāciju pārkāpuma konstatēšanas gadījumā, kompensācija par konstatētajiem pārkāpumiem netika piešķirta.
- Tiesas Lielā palāta 2009.gada 18.februārī pasludināja spriedumu lietā „*Andrejeva pret Latviju*”⁴⁰. Tiesa atzina, ka atteikums piešķirt iesniedzējai pensiju par PSRS vissavienības uzņēmumā nostrādāto laiku,

³⁹ Iesniegums Nr. 62609/00, Tiesas 2009.gada 16.jūlija spriedums, spēkā no 2009.gada 16.oktobra. Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/Pazinojumi/Presei/2009/julijis/16-2/> .

⁴⁰ Iesniegums Nr. 55707/00, Tiesas 2009.gada 18.februāra spriedums, sprieduma tulkojums publicēts laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” 2010.gada 13.aprīlī, Nr.58 (4250). AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 09-10 gadu”.

kas atradās ārpus Latvijas PSR teritorijas, pamatojoties uz to, ka viņai nav Latvijas pilsonības pārkāpj Konvencijas 14.pantu kopsakarā ar 1.protokola 1.pantu. Tiesa piekrita valdības argumentam, ka 1995.gada Pensiju likuma iestrādātajam nosacījumam, ka PSRS laikos ārpus Latvijas teritorijas uzkrātais darba stāžs tiek ņemts vērā tikai Latvijas pilsoņiem ir leģitīms mērķis aizsargāt valsts ekonomiskās intereses. Taču Tiesa uzskatīja par nesamērīgu pakļaut uzkrātā darba stāža atzīšanu pensiju aprēķināšanai tikai pilsonības nosacījumam, jo īpaši ņemot vērā, ka iesniedzējai ir nodibinājušas noturīgas tiesiskās saites ar Latviju, kura faktiski ir vienīgā valsts, kas varētu uzņemt atbildību par iesniedzējas sociālo drošību. Tiesa ņēma vērā faktu, ka Latvija ar vairākām valstīm jau ir noslēgusi līgumus par sadarbību sociālās drošības jomā, taču to nepārlicināja argumenti par minēto līgumu nozīmi valstu divpusējās attiecībās un ietekmi uz indivīdu tiesībām. Papildus, Tiesa atzina, ka lietā ir noticis Konvencijas 6.panta 1.punkta pārkāpums, jo iesniedzējai netika nodrošināta iespēja piedalīties viņas civillietas par pensijas aprēķināšanu izskatīšanā kasācijas instancē Augstākajā tiesā. Tiesa piešķīra iesniedzējai 5 000 eiro kā atlīdzību par jebkādu nodarīto kaitējumu un 1 500 eiro atlīdzību par tiesāšanās izdevumiem.

39. Tabulās Nr.14 un Nr.15 redzama 2009.-2010.gadā kopējā Tiesas spriedumos Latvijai piespriesto kompensāciju summa par konstatētajiem pārkāpumiem salīdzinoši ar iesniedzēju pieprasīto summu⁴¹, kā arī izmaksātās summas saistībā ar noslēgtajiem mierizlīgumiem un apstiprinātajām vienusējām deklarācijām. Kopā **2009.gadā** Tiesas noteiktajās/apstiprinātajās **kompensācijās ir izmaksāti 36 194 LVL**, savukārt **2010.gadā** kompensācijās izmaksātā **summa pieaugusi līdz 40 028 LVL**. Prognozējams, ka 2011.gadā kompensācijās izmaksātā summa pieaugs vēl vairāk, ņemot vērā 2010.gada nogalē pasludinātajos spriedumos piespriesto kompensāciju apmēru (kopā sastāda 62 700 EUR jeb 44 066 LVL).
40. **No 2000.gada Latvijas valsts kompensācijās saistībā ar procesiem Tiesā kopā ir izmaksājusi 192 013 latus⁴².**

II.5. Tiesas spriedumu izpilde.

41. Pēc Tiesas sprieduma pasludināšanas un stāšanās spēkā, tas tiek nodots Tiesas spriedumu izpildes uzraudzības institūcijai - EPMVK, kas uzrauga sprieduma izpildes pasākumus nacionālajā līmenī (taisnīgās atlīdzības izmaksa, individuālie un vispārējie pasākumi) un pieņem galīgo rezolūciju par sprieduma izpildi. Attiecībā uz Latviju līdz 2008.gada beigām EPMVK ir pieņēmusi tikai trīs rezolūcijas par spriedumu izpildi – lietās “*Podkolzina pret Latviju*”⁴³, “*Kulakova pret Latviju*”⁴⁴ un “*Farbtuhs pret Latviju*”⁴⁵. 2009.-2010.gadā tika pieņemtas

⁴¹ Iekļauti 2009.gadā spēkā stājušies spriedumi – „*Blumberga pret Latviju*”, iesniegums Nr.70930/01, Tiesas 2008.gada 14.oktobra spriedums, spēkā no 2009.gada 14.janvāra, un „*Andrejeva pret Latviju*” .

⁴² Tiek ieskaitītas arī summas, kuras Latvija izmaksājusi mierizlīgumos un pēc Tiesas lēmumiem par vienusējo deklarāciju apstiprināšanu.

⁴³ Iesniegums Nr.46726/99, Tiesas 2002.gada 9.aprīļa spriedums, EPMVK 847.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2003) 124 2003.gada 22.jūlijā.

⁴⁴ Iesniegums Nr.48321/99, Tiesas 2001.gada 18.oktobra spriedums, EPMVK 922.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2005) 33 2005.gada 25.aprīlī.

AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 09-10 gadu”.

galīgās rezolūcijas par spriedumu izpildi vēl četrās lietās - “*Sļivenko pret Latviju*”, “*Lavents pret Latviju*”, “*Jurjevs pret Latviju*” un „*Vides aizsardzības klubs pret Latviju*”⁴⁶. 2009.gadā sprieduma izpildes procedūra formāli tika slēgta lietā “*Zaicevs pret Latviju*”⁴⁷ un kopā uz 2010.gada 31.decembri sprieduma izpildes procedūra bija slēgta vai tika gatavotas galīgās rezolūcijas 8 lietās pret Latviju⁴⁸. Sprieduma izpildes procesā šobrīd kopā atrodas 17 lietas pret Latviju,⁴⁹ tomēr spriedumu izpildei ir pakļauts lielāks skaits pret Latviju pasludināto spriedumu (skatīt Tabulu Nr.16).

II.6. Tiesas reformas ietekme uz Biroja darbu 2010.-2011.gadā

42. Pēdējo divu gadu laikā Birojam nācies saskarties ar grūtībām pilnvērtīgi un savlaicīgi veikt Ministru kabineta 1998.gada 17.marta noteikumos Nr.92 noteiktās funkcijas, tā kā darba apjoms nemitīgi pieaug, bet Biroja darbinieku skaits paliek nemainīgs. Galvenais Biroja darba apjoma pieauguma izraisītājs ir augstākminētās reformas, kas tiek veiktas Tiesā ar nolūku paātrināt tiesvedības procesu. Piemēram, 2010.gadā Latvijas valdības komentāriem tika nosūtītas 4 lietas, kurās Tiesa, uzskatot, ka sūdzības skar jautājumus, par kuriem ir jau labi izstrādāta Tiesas prakse, ir uzreiz piedāvājusi slēgt mierizlīgumu, kā arī nodevusi šīs lietas izskatīšanai 3 tiesnešu komitejai. Šīm lietām ir noteikti arī īsāki termiņi atbildes sniegšanai, salīdzinoši ar citām lietām. Biroja darbu sarežģī arī tas, ka līdz ar lielu jaunu lietu pieplūdumu, paplašinās arī sūdzību loks (skatīt arī 17.rindkopu). Ar katru šādu jauna veida sūdzību Birojam jāiedziļinās Latvijas speciālajās tiesību normās, kas regulē sūdzībās skartos jautājumus, kā arī jāizpēta atbilstoša Tiesas judikatūra. Nereti gadās arī sarežģītas un apjomīgas lietas, pie kurām nākas strādāt vairākus mēnešus.
43. Ņemot vērā iepriekšējā rindkopā minēto, ir apdraudēta Biroja spēja veikt savlaicīgu valdības pozīcijas sagatavošanu Tiesā izskatāmajās lietās. Turpinot palielināties darba apjomam un nepalielinot Biroja darbinieku skaitu, var izveidoties situācija, ka atsevišķās lietās valdības pozīcija netiks sniegta, ļaujot Tiesai izvērtēt lietu no tās rīcībā esošajiem lietas faktiskajiem un juridiskajiem materiāliem. Jāpiebilst, ka jau šobrīd praktiski ir apstājies darbs pie Tiesas spriedumu izpildes un ANO ziņojumiem (skatīt Tabulu Nr.12, kā arī 41., 50.-51., 65. rindkopas).

⁴⁵ Iesniegums Nr.4672/02, Tiesas 2004.gada 2.decembra spriedums, EPMVK 992.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2007) 54 2007.gada aprīlī.

⁴⁶ “*Sļivenko un citi pret Latviju*”, (iesniegums Nr.48321/99), Tiesas 2003.gada 9.oktobra spriedums, EPMVK 1072.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2009) 130 2009.gada 1.-3. decembrī; “*Lavents pret Latviju*” (iesniegums Nr.58442/00), Tiesas 2002.gada 28.novembra spriedums, “*Jurjevs pret Latviju*”, (iesniegums Nr.70923/01), Tiesas 2006.gada 15.jūnija spriedums, EPMVK 1072.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2009) 131 2009.gada 1.-3. decembrī un “*Vides aizsardzības klubs pret Latviju*”, (iesniegums Nr.57829/00), Tiesas 2004.gada 27.maija spriedums, EPMVK 1086.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2010) 57 2010.gada 1.-3. jūnijā.

⁴⁷ “*Zaicevs pret Latviju*”, (iesniegums Nr.68443/01), Tiesas 2005.gada 9.jūnija spriedums.

⁴⁸ Netiek pieskaitīta lieta „*Baklanovs pret Krieviju*” (iesniegums Nr.68443/01), Tiesas 2005.gada 9.jūnija spriedums, kurā Latvija bija iesaistījies trešās puses statusā un kurā sprieduma izpildes procedūra tika slēgta 2008.gadā.

⁴⁹ 2009.gada un 2010.gada pārskati par Tiesas spriedumu izpildi:

http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/execution/Documents/Publications_en.asp

AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 09-10 gadu”.

III. MINISTRU KABINETA INTEREŠU PĀRSTĀVĪBA ANO SPECIĀLO PROCEDŪRU IETVAROS

44. Pārstāvēt Ministru kabineta intereses ANO speciālo procedūru ietvaros, pārstāvis:

- f. seko ANO speciālajās procedūrās iesniegtajiem un Latvijas valdībai nosūtītajiem iesniegumiem pret Latviju un noteiktajos termiņos dara zināmu un aizstāv valdības viedokli, pirms tam konsultējoties ar atbildīgajām valsts institūcijām;
- g. sniedz atbildes uz jebkuriem citiem ANO speciālo procedūru ietvaros izveidoto institūciju uzdotajiem jautājumiem šo institūciju noteiktajā termiņā;
- h. sagatavo un iesniedz valdībai ziņojumu par valdības nostāju gadījumā, kad sūdzība pieņemta izskatīšanai pēc būtības, un kad lietā pieņemts valdībai nelabvēlīgs lēmums;
- i. nodrošina ANO cilvēktiesību institūciju pieņemto secinājumu tulkošanu latviešu valodā un publicēšanu; iesaka veicamos individuālos un vispārējos pasākumus šo secinājumu izpildei.

45. Pārstāvis ir atbildīgs par sekojošu septiņu Latvijai saistošu daudzpusējo līgumu cilvēktiesību jomā izpildi Latvijā sagatavošanu, iesniegšanu un aizstāvēšanu starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās:

- ANO 1949.gada Konvencija par cīņu ar cilvēktirdzniecību un prostitūcijas ekspluatēšanu no trešo personu puses;
- ANO 1965.gada Konvencija par jebkuras rasu diskriminācijas izskaušanu;
- ANO 1966.gada Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām;
- ANO 1966.gada Starptautiskais pakts par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām;
- ANO 1979.gada Konvencija par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu;
- ANO 1984.gada Konvencija pret spīdzināšanu un citādu cietsirdīgu, necilvēcīgu vai cilvēka cieņu pazemojošu apiešanos un sodīšanu;
- ANO 1989.gada Bērna tiesību konvencija.

III.1. Nacionālo ziņojumu par konvenciju izpildi sagatavošana

46. Ar 2010.gada 21.aprīļa MK rīkojumu nr.219 „Par darba grupu kārtējā ziņojuma sagatavošanai par Apvienoto Nāciju Organizācijas 1984.gada 10.decembra Konvencijas par spīdzināšanas un citādu cietsirdīgu, necilvēcīgu vai cilvēka cieņu pazemojošu apiešanos un sodīšanu izpildi Latvijā” tika izveidota darba grupa kārtējā nacionālā ziņojuma sagatavošanai. Jāatzīmē, ka uzsākot darbu pie šī ziņojuma sagatavošanas, Latvija ir atbalstījusi ANO Spīdzināšanas izskaušanas komitejas piedāvāto izvēles procedūru kārtējā ziņojuma sagatavošanai, proti, ziņojumā tiks sniegtas atbildes uz Komitejas sagatavotajiem jautājumiem, tādējādi sniedzot atbildes tikai uz Komiteju interesējošiem

jautājumiem, kas uzlabos dialogu ar Spīdzināšanas izskaušanas Komiteju pēc ziņojuma iesniegšanas.

47. 2009.gada 14.jūlija Ministru kabineta sēdē⁵⁰ tika apstiprināts trešais nacionālais ziņojums par 1966.gada Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām izpildi Latvijā Republikā.
48. Savukārt ar 2009.gada 15.jūlija rīkojumu nr.470 „Par darba grupu kārtējā ziņojuma sagatavošanai par Apvienoto Nāciju Organizācijas 1989.gada Konvencijas par Bērna tiesībām izpildi Latvijā Republikā” tika izveidota darba grupa kārtējā nacionālā ziņojuma sagatavošanai.
49. Ar 2009.gada 21.oktobra rīkojumu nr.718 „Par darba grupu konsolidētā ceturtā un piektā kārtējā ziņojuma sagatavošanai par Apvienoto Nāciju Organizācijas 1979.gada Konvencijas par jebkuras sievietes diskriminācijas izskaušanu izpildi Latvijā Republikā” tika izveidota darba grupa kārtējā nacionālā ziņojuma sagatavošanai.
50. Līdz ar to Birojā sagatavošanas procesā atrodas 4 nacionālie ziņojumi par starptautisko konvenciju izpildi. Ņemot vērā ievērojamo nacionālo ziņojumu apmēru (vidēji 150 lpp.) un viena ziņojuma ietvaros apskatāmo jautājumu, sniedzamo statistikas datu un to griezumā daudzveidību, nacionālo ziņojumu sagatavošanas procesā tiek iesaistītas daudzas valsts institūcijas. Darbu pie nacionālo ziņojumu savlaicīgas pabeigšanas būtiski ietekmē ļoti ierobežotie cilvēkresursi. Ministru kabineta apstiprināto nacionālo ziņojumu iesniegšanu kavē arī nepieciešamība tos tulkot angļu valodā. Jāatzīmē, ka novēlota nacionālo ziņojumu iesniegšana ir raksturīga daudzām valstīm un tā nerada būtiskas sekas.

III.2. Sagatavoto nacionālo ziņojumu aizstāvēšana ANO institūcijās un atbildīgo ANO komiteju secinājumu ieviešana

51. Ņemot vērā 46.-50.rindkopās augstāk minēto, 2009.–2010.gadā netika aizstāvēts neviens nacionālais ziņojums, tā kā ir aizkavējusies jau sagatavoto ziņojumu iesniegšana ANO.

III.3. ANO Cilvēktiesību padomes speciālās procedūras

52. ANO Cilvēktiesību Padomes (bijušās ANO Cilvēktiesību Komisijas) speciālās procedūras ir mehānisms, kas tika izveidots ar mērķi novērot specifiskās cilvēktiesību situācijas (tematiskie mehānismi), vai arī novērot situāciju kādā valstī/reģionā (ģeogrāfiskie mehānismi). Pašlaik ir nodibināti 28 tematiskie un 13 ģeogrāfiskie ANO Cilvēktiesību Padomes speciālo procedūru mandāti.
53. 2010.gada 12.aprīlī Birojā no ANO Cilvēktiesību komitejas tika saņemta Olgas Kulajevas individuālā sūdzība par iespējamiem ANO Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 6.panta (tiesības uz dzīvi) un 7.panta (spīdzināšanas aizliegums) pārkāpumiem. Atbildes komentāri par sūdzības pieņemamību un būtību tika nosūtīti 2010.gada 5.oktobrī.

⁵⁰ Prot. Nr.48 26§. Ziņojuma teksts latviešu valodā pieejams Ārlietu ministrijas mājas lapā: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2009/julij/15-2/>
AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba parskats par 09-10 gadu”.

54. 2010. gadā 28.oktobrī ANO Cilvēktiesību komiteja pieņēma viedokli attiecībā uz individuālo sūdzību *Leonīds Raihmans (Leonid Raihman) pret Latviju*, kurā konstatēja, ka vienpusēja un piespiedu lokāmās galotnes „s” pievienošana L.Raihmana vārda un uzvārda oriģinālformai ir uzskatāma par nesamērīgu, tādējādi valsts ir patvaļīgi iejaukusies iesniedzēja tiesībās uz privāto dzīvi, ko aizsargā ANO Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 17. pants. Šobrīd sadarbībā ar kompetentajām institūcijām notiek darbs pie Latvijas atbildes sagatavošanas par minēto ieteikumu izpildi.

IV. CITI DARBI

IV.1. Latvijas tiesību aktu un prakses analīze

55. 2009.-2010.gadu laikā Birojs turpināja analizēt atsevišķu tiesību normu atbilstību starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem un Latvijas uzņemtajām starptautiskajām saistībām. Tika turpināta sadarbība ar Tieslietu ministriju (turpmāk – TM) - Biroja darbinieki piedalījās vairākās TM organizētajās darba grupās (piemēram, likumprojekta „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu” izstrādāšanai, darba grupā par dzimuma maiņas fakta konstatācijas nepieciešamo kritēriju izstrādi, pastāvīgās Krimināllikuma un Civillikuma darba grupas, darba grupas Tiesas spriedumu izpildes izvērtēšanai un darba grupā priekšlikumu izstrādei efektīva mehānisma nodrošināšanai to amatpersonu iespējamo pārkāpumu noskaidrošanai un saukšanai pie atbildības, kuras veic izmeklēšanas darbības). Biroja pārstāvji piedalās arī vairākās Labklājības ministrijas darba grupās (Dzimumu līdztiesības komiteja, ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas pamatnostādņu 2013.- 2019. projekta izstrādes darba grupa un darba grupa Diskriminācijas novēršanas likuma izstrādes nepieciešamības izvērtēšanai). Bez iepriekšminētā, tika sniegts atzinums par iespēju piešķirt tiesai tiesības noteikt aizliegumu tiesvedības pusēm sniegt informāciju masu saziņas līdzekļiem lietās, kas saistītas ar bērnu starptautiskās nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem, kā arī atzinums par TM sagatavotajiem nacionālās pozīcijas un instrukcijas projektiem par Komisijas priekšlikumu ietvarlēmumam par tiesībām uz mutisku un rakstisku tulkojumu kriminālprocesā.
56. Atskaites periodā, Birojs sniedza atzinumus par likumprojektiem, piemēram, TM izstrādātajiem „Grozījumiem Civilprocesa likumā”, „Grozījumiem Bērnu tiesību aizsardzības likumā”, „Grozījumiem Bāriņtiesu likumā”, kā arī par Valsts kancelejas izstrādātajiem grozījumiem Ministru kabineta kārtības rullī.
57. Tika sagatavots viedoklis Satversmes tiesā izskatāmajā lietā Nr.2010-20-0106⁵¹, analizējot Tiesas Lielās palātas spriedumu lietā „*Andrejeva pret Latviju*” kopsakarā ar Tiesas judikatūru citās līdzīgās lietās, kā arī ņemot vērā starptautiskās publiskās tiesības un citu valstu praksi.

⁵¹ „Par likuma „Par valsts pensijām” pārejas noteikumu 1. punkta (daļā par Latvijas nepilsoņu darba un tam pielīdzināto periodu pielīdzināšanu apdrošināšanas stāžam) atbilstību Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 14. pantam kopsakarā ar Pirmā protokola 1. pantu un Latvijas Republikas Satversmes 91. pantam”.

AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba paskats par 09-10 gadu”.

58. Birojs sniedza viedokli par Eiropas Kopienu tiesā izskatāmo lietu C-145/10, kas saistīta ar Padomes Regulas (EK) Nr.44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās interpretāciju, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā interpretāciju.
59. Strādājot pie valdības pozīcijas Tiesā izskatāmajā lietā, 2010.gadā Biroja darbinieki apmeklēja Brasas cietumu.

IV.2. Starptautisko tiesību normu ieviešana Latvijā

60. 2009.gadā Biroja darbinieki veica apjomīgu papildus darbu saistībā ar 2009.gadā aktualizēto jautājumu par bērnu pārrobežu nolaupīšanas tiesiskajiem aspektiem, kā arī saistībā ar Lisabonas līguma spēkā stāšanos un tajā noteikto Eiropas Savienības pievienošanas Konvencijai.

IV.3. Sadarbība ar starptautiskajām cilvēktiesību organizācijām

61. Eiropas Padomes ietvaros 2009.gadā tika uzsākts darbs pie jauna instrumenta izstrādes ar mērķi identificēt tiesiskās aizsardzības līdzekļus sūdzībām par nacionālā procesa pārmērīgu ilgumu, kas būs jāievieš dalībvalstīm, atbildīgās darba grupas sastāvā bija arī Biroja pārstāvis. Šis procesa noslēdzās ar Ministru komitejas pieņemto rekomendāciju 2010.gada 24.februārī⁵². Ņemot vērā faktu, ka paralēli arī Tieslietu ministrijā tika izstrādāti atbilstoši grozījumi Krimināllikumā, nosakot aizsardzības mehānismus personām pārmērīga kriminālprocesa ilguma gadījumā⁵³, Birojs piedalījās valstu prakses apkopošanā, ieviešot efektīvu tiesiskās aizsardzības mehānismu tiesas procesa saprātīga ilguma pārkāpuma gadījumos.
62. Papildus augstākminētajam Birojs piedalījās vairākās Eiropas Padomes diskusijās un darba grupās: Par Tiesas reformu (DH-GDR), par cilvēktiesībām bruņotajos spēkos (DH-DEV)⁵⁴, par cilvēktiesību aizsardzības procedūru uzlabošanu (DH-PR), *ad hoc* komitejā vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanai un novēršanai (CAHVIO), kā arī Eiropas Padomes koordinācijas komitejas cilvēktiesību jautājumos (CDDH) sēdēs un šīs komitejas biroja sēdēs.
63. 2010.gadā notika ļoti aktīvs darbs izstrādājot nepieciešamo bāzi, lai Eiropas Savienība varētu pievienoties Konvencijai, tā kā pievienošanās skar daudzus ļoti sarežģītus juridiskus un politiskus aspektus. Eiropas Komisijas mandāts sarunu vešanai tika apstiprināts 2010. gada jūnijā, savukārt Eiropas Padomes līmenī tika izveidota neformālā darba grupa (CDDH-UE)⁵⁵, kuras uzdevums bija izziņāt visus ar pievienošanas saistītos aspektus un piedāvāt tai juridiskus risinājumus. Neformālā darba grupa sastāv no 7 ES dalībvalstu ekspertiem (tai skaitā kā eksperts no Latvijas ir iekļauta Pārstāve), 7 ne-ES dalībvalstu ekspertiem un Eiropas Komisijas pārstāvjiem un darba grupas rezultāti tika regulāri apspriesti

⁵² <https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=1590115&Site=CM>

⁵³ Skatīt 2010.gada 21.oktobra likumu „Grozījumi Krimināllikumā”.

⁵⁴ http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/hrpolicy/Other_Committees/DH-DEV-FA_en.asp

⁵⁵ Darba grupas darba materiālus skatīt Supra 7.

AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba parskats par 09-10 gadu”.

gan Eiropas Padomes atbildīgajā komitejā, gan arī ES Padomes atbildīgajā darba grupā (FREMP).

IV.4. Dalība konferencēs, semināros u.c. pasākumos, informētības par starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem veicināšana Latvijā.

64. Atskaites periodā, Biroja pārstāvji piedalījās vairākās starptautiskajās un vietējās konferencēs un semināros:
- 2010.gadā dalība divās apmācības sesijās Bulgārijā par sieviešu tiesībām, kuras organizēja *Women's Human Rights Training Institute*;
 - 2010.gada 14.aprīlī dalība Rīgas Juridiskās augstskolas rīkotajā diskusijā par aktuālo cilvēktiesību jomā Latvijā, kurā Pārstāve teica uzrunu;
 - 2010.gada 16.aprīlī dalība konferencē „Lisabonas līgums: ar skatu nākotnē”, kur Pārstāve uzstājās ar uzrunu par Eiropas Savienības pievienošanas Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai un tās ietekmi uz indivīdu pamattiesību ievērošanu;
 - 2010.gada 28. – 30.jūlijā dalība konstitucionālās politika seminārā Bīriņos, kur Pārstāve uzstājās ar uzrunu;
 - 2010.gada 8.-10.septembrī dalība seminārā Varšavā par tiesību aizsardzības līdzekļiem un Tiesas statūtiem, kurā Pārstāve teica uzrunu;
 - 2009.gada 29.aprīlī dalība Juridiskās palīdzības administrācijas organizētajā konferencē „Juridiskā palīdzība un atbalsts noziegumos cietušajiem”, kur Pārstāve uzstājās ar uzrunu;
 - 2009.gada 10.jūnijā dalība Valsts prezidenta kancelejas rīkotajā diskusijā par valsts augstākā ierēdņu amata savietojamību ar dalību politiskajās partijās;
 - 2009.gada 21. – 23.septembrī dalība apaļā galda sarunās par tiesību uz savlaicīgu tiesas procesu aizsardzību, kas tika organizēts Slovēnijas Republikā Eiropas Padomes prezidentūras ietvaros.

V. PLĀNOTIE DARBI 2011.-2012.GADĀ

65. Nesamazinoties Latvijai komunicēto jauno lietu un pieņemto Tiesas nolēmumu skaitam, cilvēkresursu trūkuma dēļ arvien vairāk tiek apgrūtināta Biroja darbība. Jau šobrīd ierobežoto cilvēkresursu dēļ praktiski ir apturēts darbs pie atskaitēm EPMVK par spriedumu izpildi, kā arī būtiski ir ierobežota iespēja apmeklēt EPMVK sēdes par spriedumu izpildi (skatīt arī 41.rindkopu augstāk).
66. Saistībā ar nacionālo ziņojumu aizstāvēšanu ANO institūcijās jāņem vērā tas, ka līdz 2011.gada beigām tiek plānots pabeigt iekavēto darbu pie ziņojumiem par ANO konvenciju izpildi Latvijas Republikā (skatīt 46.-50.rindkopas augstāk), kas nozīmē to, ka Birojam nāksies veidot delegācijas ziņojumu aizstāvēšanai, kā arī gatavot papildinformāciju par konvenciju izpildi.
67. Tiks turpināts darbs pie jautājuma par Eiropas Savienības pievienošanas Konvencijai, kam, līdz ar Stokholmas programmas⁵⁶ apstiprināšanu 2009.gada decembrī, ir piešķirts steidzamības un prioritātes statuss.

⁵⁶ Programmas teksts pieejams:

http://ec.europa.eu/justice_home/news/intro/doc/stockholm_program_en.pdf

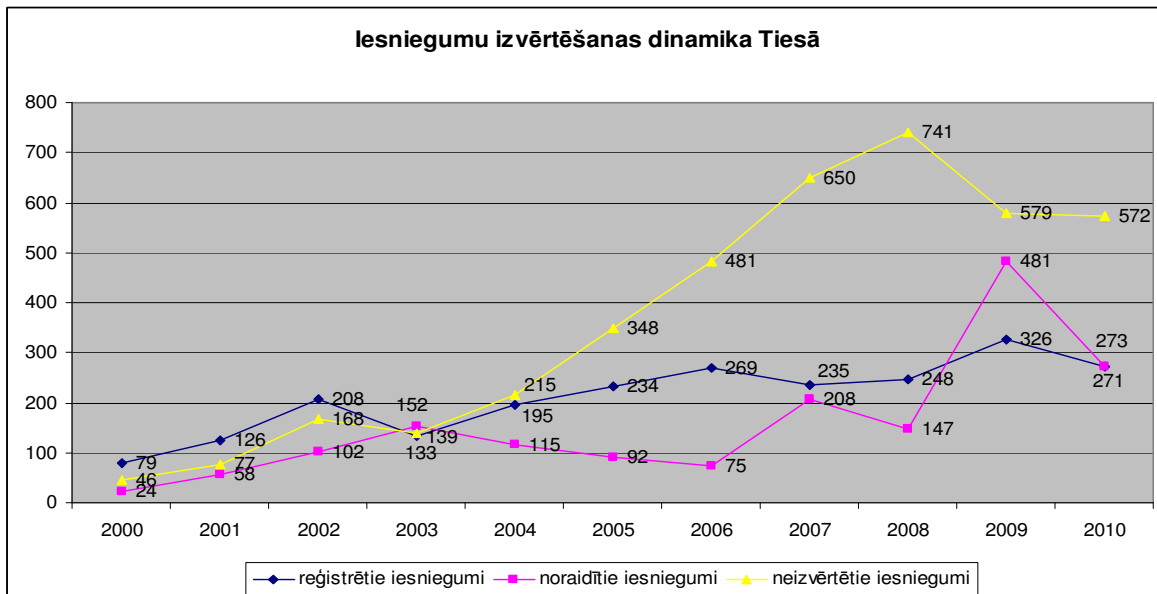
AMpiel_23082011 Pielikums informatīvajam ziņojumam „AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 09-10 gadu”.

68. Papildus, arī Eiropas Padomes līmenī pieaugs aktivitāte saistībā ar Tiesas reformas turpināšanos, kā arī jau iepriekš minētās Eiropas Savienības pievienošanās Konvencijai kontekstā (piemēram, līdz 2011.gada beigām jāsniedz ziņojums par Interlākenas procesa Action Plan ieviešanu) kas vēl vairāk palielinās Biroja darba apjomu.
69. Tiks turpināta sadarbība ar citu valstu valdību aģentiem un Eiropas Padomes institūcijām, kā arī ar Latvijas Republikas ministrijām, prokuratūru, tiesām un citām institūcijām, jo ir redzami uzsāktās sadarbības pozitīvie rezultāti – uzlabojumi ne tikai normatīvo aktu, bet arī judikatūras līmenī. Šis sadarbības veids ir reālākā iespēja, kā samazināt sūdzību skaitu Tiesā un stiprināt valdības aizstāvību.

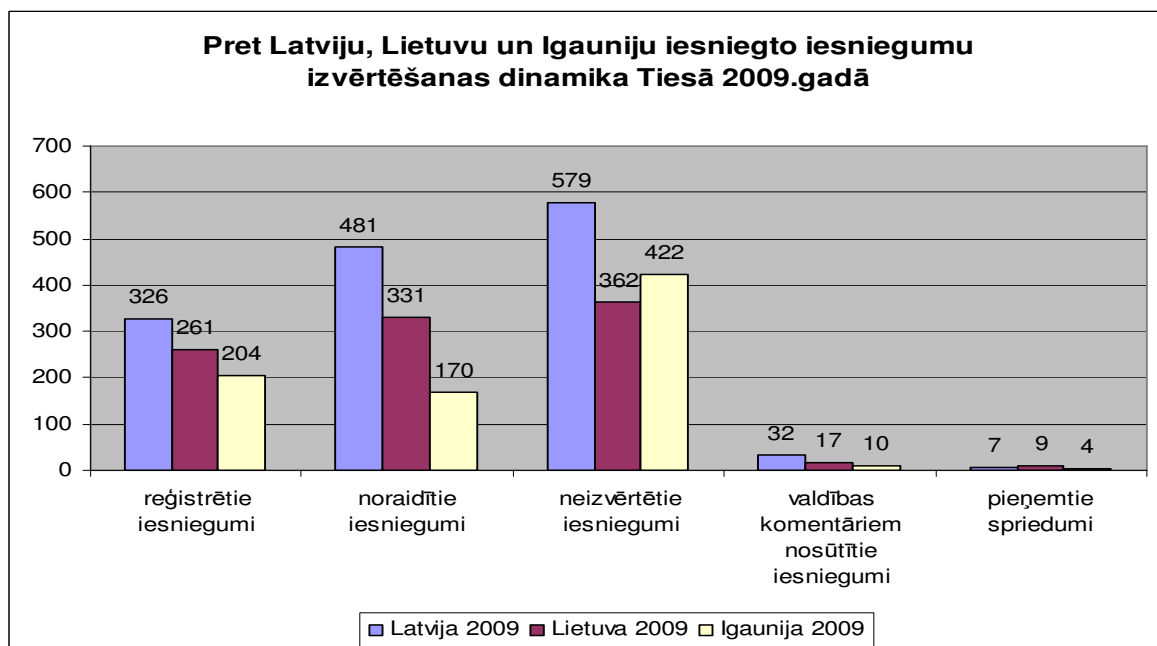
- teksta beigas-

Pielikums informatīvajam ziņojumam „Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2009.- 2010.gadu.”

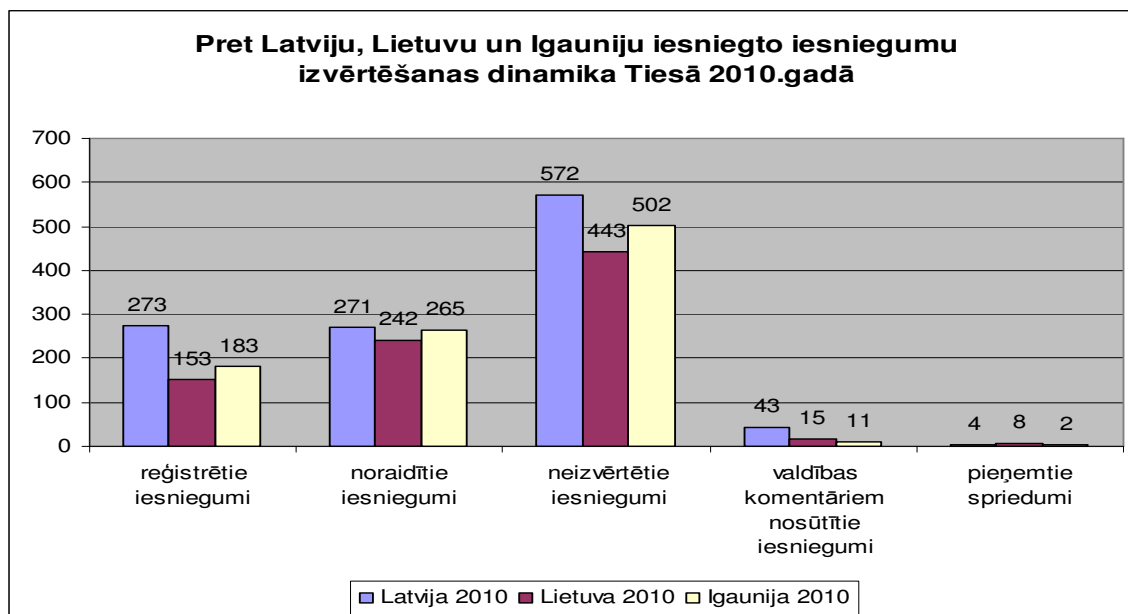
Tabula Nr.1



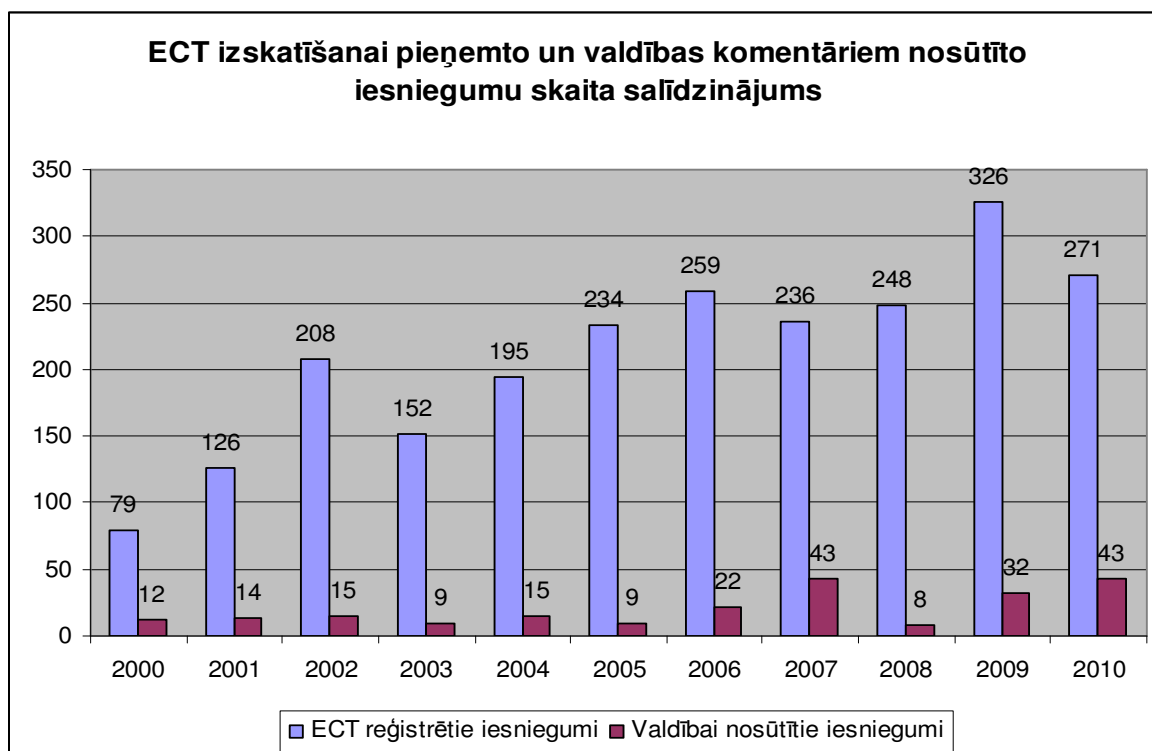
Tabula Nr.2



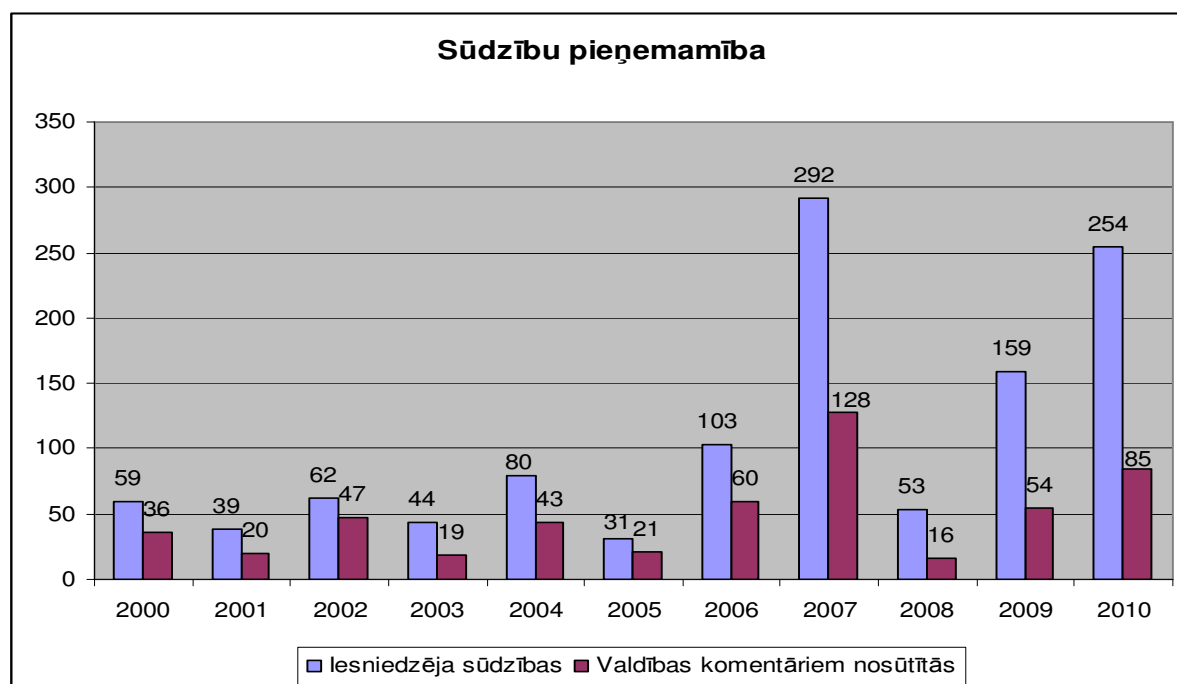
Tabula Nr.3



Tabula Nr.4



Tabula Nr.5



Tabula Nr.6

Konvencijas pants	Valdības komentāriem nosūtītās sūdzības											Kopā
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
1.pants								1				1
2.pants (tiesības uz dzīvību)		1					1	2		1		5
3.pants (spīdzināšanas aizliegums)	3		4	2	9		10	18	1	23	29	99
5.pants (tiesības uz personisko brīvību un drošību)	4		16	1	15	5	5	34	4	9	12	105
6.pants (tiesības uz taisnīgu tiesas procesu)	7	3	13	6	9	10	22	31	8	16	17	142
7.pants (sodišanas bez tiesas nepieļaujamība)							1		2			3
8.pants (tiesības uz privātās dzīves un ģimenes dzīves neaizskaramību)	7	5	9	1	5	1	3	5		6	4	46
9.pants (tiesības uz reliģijas brīvību)	1			1	1		2	2		1		8
10.pants (tiesības uz vārda brīvību)		3			1			2				6
11.pants (tiesības uz biedrošanās brīvību)		1						2				3
12.pants (tiesības noslēgt laulību)	1											1
13.pants (tiesības uz efektīvu aizskarto tiesību aizsardzību)	2	1	2	1	1	2	11	15		4	7	46
14.pants (diskriminācijas aizliegums)	2	2		2	3		1	4				14
34.pants (tiesības netraucēti sazināties ar Tiesu)	2	3	2	1	3					2	2	15
1.protokola 1.pants (tiesības uz īpašumu)	1	2		3	1	2	4			3	1	17
1.protokola 2.pants (tiesības uz izglītību)	1											1
1.protokola 3.pants (tiesības uz brīvām vēlēšanām)	2	1		2				1			1	7
4.protokola 2.pants (pārvietošanās brīvība)	1									1		2
4.protokola 3.pants (pilsoņu izraidīšanas aizliegums)	2									1		3
4.protokola 4.pants (ārvalstnieku kolektīvas izraidīšanas aizliegums)	1											1
7.protokola 2.pants (tiesības uz apelāciju krimināllietās)			1	1								2
7.protokola 4.pants (tiesības netikt tiesātam un sodītam divreiz)								1				1
Kopā:	37	22	47	21	48	20	60	118	15	67	73	528

Tabula Nr.7

Valdības komentāriem 2000.-2010.gadā nosūtīto sūdzību par Konvencijas 3.pantu izskatīšanas gaita.

	Komentāriem nosūtīto sūdzību skaits	Spriedumi	Mierizlīgumi	Vienpusējās deklarācijas	Nepamatas	Svītrotas	Procesā
3.panta sūdzības							
Apstākļi ieslodzījuma vietās, īslaicīgās aizturēšanas izolatoros	34	6	2		2	4	20
Pienākums efektīvi izmeklēt sūdzības par 3.panta pārkāpumiem	19				1		18
Vardarbība no policijas darbinieku puses	17			1		4	12
Medicīniskās palīdzības kvalitāte ieslodzījumā	17				4	1	12
Vardarbība no ieslodzījuma vietu darbinieku puses	6					2	4
Necilvēcīga, pazemojoša apiešanās	4						4
Ieslodzījuma režīms	2						2
KOPĀ	99	6	2	1	7	11	72

Tabula Nr.8

Sūdzības kriminālprocesa ietvaros:	Skaits
Uzturēšanas apstākļi cietumos/izmeklēšanas cietumos, policijas īslaicīgās aizturēšanas izolatoros; valsts amatpersonu vardarbība pret aizturētajiem, apcietinātajiem un ieslodzītajiem, nepietiekama medicīniskā aprūpe un palīdzība (3.pants)	54
Kriminālprocesa ilgums, tiesības uz taisnīgu tiesu (6.1. pants)	38
Tiesības uz efektīvu aizskarto tiesību aizstāvību (13.pants)	28
Aizturēšanas/apcietinājuma ilgums (5.3 pants)	14
Tiesības tikties un sazināties ar ģimeni, tiesības uz korespondenci (8.pants)	10
Tiesības griezties tiesā, lai lemtu par aizturēšanas un apcietinājuma likumību un pamatotību (5.4.pants)	7
Aizturēšanas/apcietinājuma pamatotība (5.1 pants)	10
Procesuālās tiesības (nodrošināt tulkus, pieaicināt lieciniekus)(6.3 pants)	6
Nevainīguma prezumpcija (6.2 pants)	3
Tiesības netraucēti sazināties ar Tiesu (34.pants)	3
Tiesības uz dzīvību (2. pants)	3
Tiesības uz reliģijas brīvību (9. pants)	3

Tabula Nr.9

Sūdzības civilprocesa ietvaros:	Skaits
Tiesas procesa ilgums, tiesvedības procesuālie pārkāpumi (termiņu ievērošana, pārsūdzības forma un kārtība, tiesu objektivitāte, pieeja tiesai (valsts nodevas (ne)samazināšana, prasījuma tiesības) (6.1 pants)	7

Tiesības uz īpašumu - nekustamo, vērtspapīriem (1.protokola 1.pants)	4
Tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi (8.pants)	3
Diskriminācijas aizliegums (14.pants)	2

Tabula Nr.10

Sūdzības administratīvā procesa ietvaros:	Skaitis
Uzturēšanās apstākļi, spīdzināšanas aizliegums (3.pants)	11
Tiesības uz taisnīgu tiesas procesu - pieeju tiesai(6.1 pants)	5
Tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi (8.pants)	4
Ievietošanas psihiatriskajā slimnīcā (pamatotība (5.1 (e) pants)	3
Tiesības griezties tiesā, kas lemtu par ievietošanas psihiatriskajā slimnīcā likumību un pamatotību (5.4.pants)	3
Tiesības uz īpašumu (pensiju) (1.protokola 1.pants)	2
Ievietošanas imigrantu uzturēšanās centrā pamatotība (5.1 (f) pants)	2

Tabula Nr.11

Tiesas pieņemto lēmumi pret Latviju 2009.-2010.gadā.⁵⁷

	Daļēji lēmumi par sūdzību (ne) noraidīšanu	Lēmumi par sūdzību noraidīšanu	Lēmumi par vienpusējo deklarāciju apstiprināšanu	Lēmumi par sūdzību pieņemamību
Pirms iesnieguma nosūtīšanas valdības komentāriem	1.Zablackis un Pimčenkova pret Latviju 2.Spūlis pret Latviju 3.Čuprakovs pret Latviju 4.Savičs pret Latviju	-		
Pēc iesnieguma nosūtīšanas valdības komentāriem	1.I.Dmitrijevs pret Latviju	1.Štovs pret Latviju 2.Apars pret Latviju 3.Panasenkovs pret Latviju 4.Petrovs pret Latviju 5.Žarskis pret Latviju 6.Daģis pret Latviju 7.Dobrovoļskis pret Latviju 8.Urtāns pret Latviju		-
		1.Ruža pret Latviju 2.Lobanovs pret Latviju	1.Jeronovičs pret Latviju 2.Epners - Gefners pret Latviju	

⁵⁷ Netiek iekļauti lēmumi par mierizlīgumu un lēmumi, ar kuriem lieta svītrotā no izskatāmo lietu saraksta jo iesniedzēji zaudējuši interesi, pazuduši vai miruši. Apvienotajās ailēs minētie lēmumi iekļauj abu lēmumu veidu aspektus.

AMzino_310810_ MK Parstavja SCI darba parskats par 09-10 gadu

		<i>3.Karulis pret Latviju</i> <i>4.Liepājnieks pret Latviju</i> <i>5.Keipenvardecas pret Latviju</i>	
--	--	--	--

Tabula Nr.12

Biroja darba apjoma salīdzinājums (2007.-2010. gads) attiecībā uz Tiesas lietām.

	2007.	2008.	2009.	2010.
Valdības komentāriem nosūtītās lietas	43	8	33	42
Spriedumi	12	4	7	4
Mierizlīguma lēmumi	4	7	5	1
Lēmumi par vienpusējām deklarācijām	0	4	5	6
Lēmumi par pieņemamību	2	4	0	5
Lēmumi par noraidīšanu	1	1	0	5
Lēmumi par svītrošanu(pazudis, nevēlas uzturēt sūdzību)	5	2	2	11
Komentāri	35	7	15	45
Taisnīga atlīdzība/papildkomentāri	15	9	16	24

Tabula Nr.13

Tiesas pieņemtie lēmumi pret Latviju, Lietuvu un Igauniju 2009.-2010.gadā.

	Latvija	Lietuva	Igaunija
Daļēji lēmumi par sūdzību (ne)pieņemamību pirms nosūtīšanas komentāriem	4	0	3
Lēmumi par lietas nepieņemamību pirms nosūtīšanas valdības komentāriem	0	3	3
Lēmumi par lietas nepieņemamību pēc nosūtīšanas valdības komentāriem	5	2	1
Lēmumi par lietas svītrošanu (pazudis, nevēlas uzturēt sūdzību)	13	4	4
Lēmumi par lietas svītrošanu sakarā ar mierizlīgumu	6	2	2
Lēmumi par lietas svītrošanu sakarā ar vienpusējo deklarāciju	10	0	1
Kopā	34	11	14

Tabula Nr.14

	Iesniedzēju pieprasītās kompensācijas, LVL	Tiesas piespriestās kompensācijas, LVL
--	---	---

	2009.gads	2010.gads	2009.gads	2010.gads
Morālais kaitējums	71 315	57 630	9136	11 950
Materiālie zaudējumi	51 000	122 095	0	0
Tiesas/jurista izdevumi	1448	1035.50	1054	0
Kopā	123 763		10 190	11 950

Tabula Nr.15

2009. un 2010.gadā izmaksātās kompensācijas pēc Tiesas nolēmumu stāšanās spēkā.

Tiesas nolēmumi	(skaits) summa LVL 2009.gads	(skaits) summa LVL 2010.gads
Ar spriedumu noteiktās kompensācijas	(2) 10 190.66	(2) 11 950.02
Mierizlīgumi	(5) 15 461.69	(1) 3 514.02
Vienpusējās deklarācijas	(5) 10 542.06	(6) 24 563.00
Kopā:	(12) 36 194.41	(8) 40 027.04

Tabula Nr.16

Gads	Spēkā stājušies spriedumi, kas pakļauti spriedumu izpildei	Lietas, kurās spriedumu izpilde ir pabeigta	Lietas, kas atrodas spriedumu izpildes procesā
2002	2		
2003	2	1	3
2004	1		4
2005	1	1	4
2006	6		10
2007	7	1	16
2008	3		19
2009	5	3	21
2010	3	1	23
Kopā	30	7	23